

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**H. T. Moraliske Betenckninger, Og Anledninger til et
dydigt Leffnet**

Thott Ottesen, Holger

Oldenburg, 1719

VD18 13387014

urn:nbn:de:gbv:45:1-14823

Theol III

E a

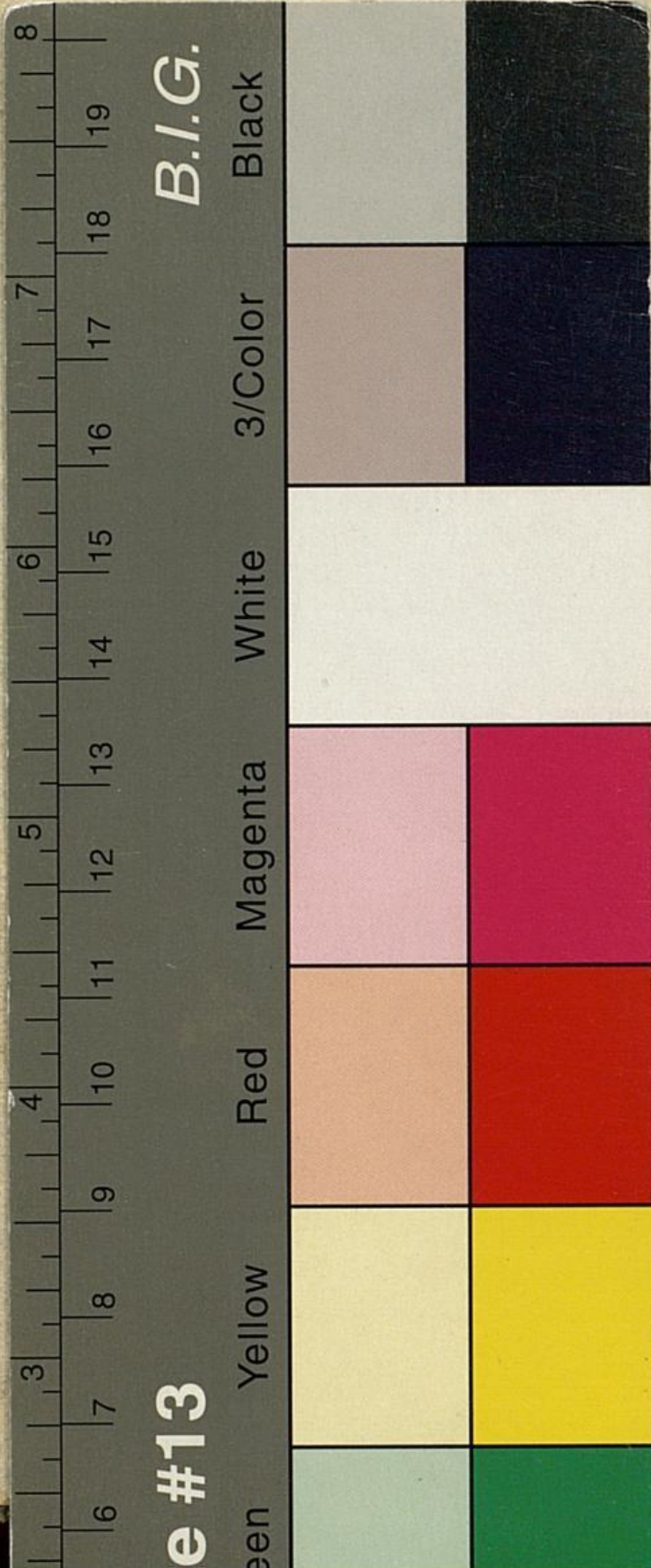
14



Theolog. III.

E. a

114



H. T.
MORALISKE
Betænkninger /

og
Anledninger til et dyd-
digt Læffnet.

Udgiffven
ex Autographo

af
C. T. S.



OLDENBURG /

Tryckt af Jacob Nicolas Adler Kongl.
Dannemarck. privil. Bogtryck. 1719.

H. T.
MORALISKE
BIBLIOTHEK
VON
HERRN
JACOB
VON
OLDENBURG
1715

EX BIBLIOTHECA
OLDENBURGENSI.

H. T.
MORALISKE
Betænkninger /

Og
Anledninger til et dyd-
digt Læffnet.

Udgiffven
ex Autographo

Af
C. T. S.



SEDENBORG /

Tryckt af Jacob Nicolas Adler Kongl.
Dannemarcck. privil. Bogtryck. 1719.

H. T.

MORALISKE

Erkenntnis

10

Erkenntnis der

Wahrheit

von

et Anographo

11

C. T. S.

Erkenntnis der

Wahrheit

von et Anographo

11



Fortale.



Fortale.

MENNISKENS onde natur er/
desto väre / saa tilbøyelig
til alle optånckelige laster / saa
mand maa bekiende / at dend i
sliq hengedyng langt dybere
ned siuncker / end noget usor=
nufftig Creaturs ; Ja den dagli=
ge Erfaring lærer os / huad
møye det koster at ansføre
og bringe den tilvørende raæ

Ungdom

Fortale.

Ungdom til retskaffen dyd og
wandel / hvor udofter
mangen mæster tit og ofte hæf-
ver maaet sette baade lif og
sundhed til / og hæver end
da icke fundet fuldbringe
sin foresatte gode intention.
Der feyler os icke tienlige
anledninger / for medelst huilcke
denne voris Naturs bæ-
stiske vanartighed / omend-
skiønt icke gandske fand af-
skaffis / huilket i denne vo-
ris ufuldkommenhed er unu-
elig / dog i det minste fand
dende

Fortale.



Fortale.

Menniskens onde natur er/
desto väre / saa tilbøyelig
til alle optånelige laster / saa
mand maa bekiende / at dend i
sliq hengedyng langt dybere
ned siuncker / end noget usor-
nufftig Creaturs ; Ja den dagli-
ge Erfaring lærer os / hvad
møye det koster at anføre
og bringe den tilvørende raæ

Ungdom

Fortale.

Ungdom til retskaffen dyd og
wandel / hvor udoffver
mangen maafter tit og offte haaff-
ver maaet sette baade lifff og
sundhed til / og haaffver end
da icke kundet fuldbringe
sin foresatte gode intention.
Der feyler os icke tienlige
anledninger / formedelst huilcke
denne voris Naturs ba-
stiffe vanartighed / omend-
skiont icke gandske kand af-
skaffis / huilket i denne vo-
ris ufuldkommenhed er unnu-
elig / dog i det minste kand
dende

Fortale.

dens vanartige fremturen-
de kildespring derved /
om icke oprykkis / dog
nogenleedis stoppis.

Mens saasom en kostelig
og nyttig lågedom uden
dens rette brug / icke fand
forskaffe nogen ynskelig
virkning / saa er og ald
Moral og lære uden en flittig
øffning gandske forgiåfvis.
Derimod ligesom en ypper-
lig lågedoms rette brug /
meget hjælper den syge til
sin

Fortale.

sin forrige sundheds erlan-
gelse / saa fand og en ide-
lig öffvelse / i skionne Moral-
läärer treffelig hielpen os til en
skickelig wandel. Dend dyd-
elskende läser finder i det-
te lidet Tractat ogsaa adskillige
lägedommer / huilcke ere saare
tienlige / til at forbedre den
med alle laster forderfvede
natur/mens det dependerer alle-
niste deraf / at mand idelig
og bestandig öffver sig udi
de herudinden beskrefne
moralier ; Huilcke dend sal.

Author

Fortale.

dens vanartige fremturen-
de kildespring derved /
om icke oprykkis / dog
nogenleedis stoppis.

Men saasom en kostelig
og nyttig lægedom uden
dens rette brug / icke kand
forskaffe nogen ynskelig
virkning / saa er og ald
Moral og lære uden en slittig
øffning gandske forgiåføis.
Derimod ligesom en ypper-
lig lægedoms rette brug /
meget hjælper den syge til
sin

Fortale.

sin forrige sundheds erlan-
gelse / saa fand og en ide-
lig øffvelse / i skionne Moral-
lærer treffelig hielpen os til en
skickelig wandel. Dend dyd-
elskende læser finder i det-
te lidet Tractat ogsaa adskillige
lågedommer / hvilcke ere saare
trentlige / til at forbedre den
med alle laster forderfvede
natur/mens det dependerer alle-
niste deraf / at mand idelig
og bestandig øffver sig udi
de herudinden beskrefne
moralier ; Hvilcke dend sal.

Author

Fortale.

Author haffver / maa see / for
sin egen privat - nytte for
nemmeligen sammen skrevet/
mens de fortiener som en
velgrundet anledning for an-
dre ved offentlig Tryck og
at blifve kundgiort.

J fald nu een eller an-
den deraf skulde kunde
hafve nogen nytte / saa haf-
ver mand derved naaet sit
henseende i at lade dennem
trycke ; Mens dersom nogen
en skulde vilde aflade at
stattere messing høyere end
guld/

Fortale.

guld / bly end sølf / glas
end Diamanter , Jeg mener
Laster høyere end dyder /
dend kand med svinene bli-
ve ved at velte sig i sine
daarlige lysters Eöler /
og saaledis forgaa udi
egen hengedyng.



Det I.

Fortale.

Author Haffver / maa stee/ for
sin egen privat - nytte for
nemmeligen sammen skrevet/
mens de fortiener som en
velgrundet anledning for an-
dre ved offentlig Tryck og
at blifve kundgiort.

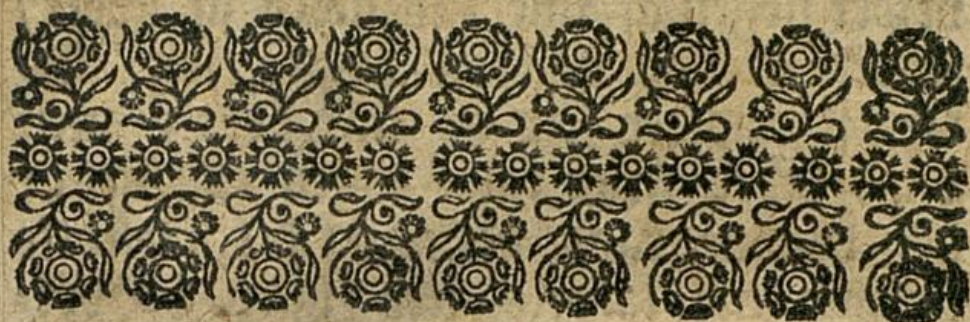
J fald nu een eller an-
den deraf skulde kunde
hafve nogen nytte / saa haf-
ver mand derved naaet sig
henseende i at lade dennem
trycke ; Mens dersom nogen
ey skulde vilde aflade at
skattere messing høyere end
guld/

Fortale.

guld / bly end sølf / glas
end Diamanter , Jeg mener
Laster høyere end dyder /
dend fand med svinene ble
ve ved at velte sig i sine
daarlige lysters Eöler /
og saaledis forgaa udi
egen hengedyng.



Det I.



Det I. Capitel.

Om voris ganske Liff og Lefnets
ifrige Forbedring.

Hvad gafner det dig / at du fa-
rer over Hafvet og reyser fra
en Stad til en anden / paa
det du kand forløbe og und-
komme fra de Synder og Pa-
ster / som du trykkes og trenges af?
Saadant bestaar ikke udi at forandre
steder / men udi at blive et nyt mennt-
ske. Hvad kommer det sagen ved /
hvad skif og Lader et fremmed Landskab
haver? Bliver du ved dine forige Syn-
der og Paster / saa gjør steden dig hver-
ken karstere eller bedre. Derfor faa-
er du og at søge efter Paegedom og ikke
effter fremmede Lande og Orter. Der-
som nogen vrydersit been i tu / eller
vrides

vrider nogen af sine Ledemoed af leedet /
 flyver ikke op paa en vogn eller set-
 ter sig udj et skib at fare bort ; men
 hand lader strax falde lågen til sig / at
 det brudne kand heeles og det forstøtte
 komme udj lafve og leed igien. Hvor-
 ledes da ? Meener du vel / at din sam-
 vittighed / som paa saa mange steder har
 faaet skade / kand ved adskillige staeders
 Forandring og forflyttelse igien heeles og
 komme til rette ? Ney det onde skal saa-
 lenge plage og trykke dig / som du haver
 og bærer det hos dig / som er aarsage
 til saadant. Rette derfor og bedre dig ;
 leg den tunge byrde fra dig ; og tvinge
 og spåge dine onde Begierligheder.

Det II. Capitel.

Om at elske Eenlighed og Taus-
 hed.

Ningen Ting tilføjer os meere ondt og
 større skade / end at vi skikker os
 effter det vi hører fra og om andre.
 Vi farer ilde ved andres og fremmedes
exempler men det skulle vel blive bedre
 med

med os / og vi skulle intet skade / dersom
 vi alleniste ville absondre os fra frem-
 mede Selskab. Spørger du mig om /
 hvad mig synes / at du allermest skulle flye
 og slye? Da svarer Jeg dig: Stort
 Selskab: Thi stort Selskab er aarsag
 til det meste onde. Jeg maa sandeligen
 bekiende min egen skrøbelighed: Thi
 aldrig fører Jeg saa gode sæder hjem
 med mig tilbage igien / som Jeg til-
 forn hafde / da Jeg drog bort. Altid
 kommer der noget af lafve af det /
 som Jeg tilforn hafde beslittet mig paa;
 Og altid faaer Jeg derimod noget af
 det tilbage igien / som Jeg tilforn haf-
 de skilt mig ved og lagt fra mig: Og
 saadant volder altsammen / at mand
 har omgiengelse med formange / hvor-
 over mand bliver Letteligen fixeret:
 Thi der er ingen / som jo enten maler
 os det onde vel af / eller og indgifsver
 os nogen last og udhyd / eller i det aller-
 mindste binder os den paa Ermet /
 førend vi veed noget der af at sige. Men
 jo fleere folk mand omgaaes med / jo
 større fare er der hos; Hvilket Jeg
 og har befundet met mig selv: Thi
 Jeg

Jeg kommer altid argierigere ja Hofger
 færdigere tilbage igien / naar Jeg haver Fø
 været iblant Selskab / ja end ogsaa da
 langt meere ubesteden : Thi mand ren
 faaer endeligen enten effterfølge den for
 nem eller være dennem lig / eller ogsaa ild
 hade dennem ; Dog bør mand / at M
 Tage sig vare for disse Begge / paa det uli
 mand ikke enten skal blive de onde li for
 ge/fordi de ere mange / en heller manges U eff
 ven / fordi de ere hin anden ulige ; Sak der S
 fore / O Menniske ! ind udi dit eget Je
 hierte / saa vidt som dig mueligt kand at
 være / og du skal fornemme / at intet
 skal være dig saa gafnligt / som at
 være i udi Een Rom og Roelighed /
 og at tale det mindste du kand med
 andre / og det meste mueligt er med
 dig selv. Thi naar mand finder saa
 stor lyst og fornøjelse udi at snakke me
 get / da kommer mand omsider udi den
 Bane / at mand kand slet intet tie /
 men raaber ud alt hvad mand ved og det
 som hemmeligt er / ligesom Drukkenbolte
 og alle letferdige Knegte pleyer at giøre.
 Det ene Menniske haver sig dagligen at
 befrygte for det andet ; Tag dig derfor
 der indod vel vare : Thi ingen ulykke er
 Gemees.

gemeenere verre eller svigagtigere.
 Förend Stormen reyser sig for alvor /
 da begynder først Havet at russe; Fö-
 rend Bygningen falder / begynder den
 først at knage. Og förend mand seer
 ilden / da opstiger først Røgen. Et
 Menniske kand snart faae en anden udi
 ulykke / og jo naermere fordersvælsen er
 for haanden / jo flittigere legger hand sig
 effter at skiele den. Derfor er dette og
 Summen og meeningen paa altsammen:
 Jeg raader dig at du est langsom til
 at tale.

Det III. Capitel.

Om Dödsens Erindring og Bes-
 tenkende.

Saa længe mand lefver / bör mand
 og at Lære at Leve / og det / som
 end da meere er at forundre sig
 over / saalenge mand Lever / skall mand
 Lære at döe. I hvormange herlige og
 fornemme mænd der haver været til /
 som haver bortlagt ald anden forhindrin-
 ger og forladet Rigdom / Bestillinger og
 ald

ald anden Bårdighed / og alleniste pyn-
 set og grundet herpaa til deris yderste tid /
 saa haver dog de fleeste af dennem udj
 Deris yderste bekiendt / at de ikke end
 da hafde lært det til fulde. Dette er
 en stor og vigtig sag / og behøves lang
 tid til at læres paa / at naar den u-und-
 vigelig Dødsens Time kommer / mand da
 kand med et frit mod og en roelig Sam-
 vittighed fare herfra. Den har ikke vil-
 let leve / som ikke vill døe : Thi Eifvet
 er menniskene givet med de vilkaar / at
 de engang skulle døe ; Og den vej skall
 vi alle vandre / hvorfor den og er meget
 daarlig / som frygter sig for Døden ;
 Efftersom mand endeligen maa forvænde
 det viffe / men frygte for det uviffe.
 Dødsens fornødenhed er baade billig og
 u-afvigelig. Hvo kand klage sig derover /
 at hans vilkaar og tilstand er som alle
 andres. En hver der fore berede sig hver
 dag imod Døden / ad hand aldrig skall
 reddes for hannem / naar hand kommer.
 Mand maa dog engang endeligen søge den
 trygge hafn / og ikke skye og undflye den ;
 Udj hvilken dersom nogen indkommer
 udj sine første og ungdoms aar / da har
 hand

hand ikke meere at klage sig over / end
den / som med en hast haver fuldendet
sin seylatz : Thj en deel opholdes og fire-
ris med stille veyr og vind / og i saa maa-
der ved fiedsommelig og langsommelig
Stilhed trettes og fiedes ; I den sted at
andre faaer en sterk vind og kommer hastig
frem. Saaledes maa du og tenke det gaar
os alle : En Deel har tiden hasteligen
ført did / hvor de endogsaa skulle hen / i
hvor lenge de end og her biede og ventede ;
Andre derimod ere blefne opholdne / og
haver lesvet udj stor elendighed og Be-
drøvelse. Vil du derfor engang skilles
vel af med dette legeme / da boe og bygge
derudj / lige som du strax skulle vandre og
flytte ; Fatte dig dette stadelig udi sinde /
at du endeligen engang skall slippe og mis-
ste disse Jordiske Boliger / paa det du da
kand være dis dristigere og mandigere /
naar du endeligen haver fornøden at
flotte herfra og forlade dennem : Thj in-
gen times Betenkning udj verden ligger
dig saa høyt magt paa / og er dig saa
fornøden som denne.

Det IV. Capitel.

Hvad gavn og nytte modgang fører med sig.

Hvorfore vederfares vel gode og fromme Mennsker saa meget ont i verden ; Men hvad taler Jeg om Ondt ? Intet Ondt kand hendes en from mand ; men aldt det / som hannem gaar imod holder hand ikkun for en øfvelse og prøve : Thi dyden forgaar og visner uden modgang og modstandere / men da udviises den først hvor stor den er / og hvad den formaar / naar den ved sin taalmodighed lader til siune hvad den monne være. Seer du ikke hvorledes Faderen paa en/og Moderen paa en anden maade haver inseende med deris Børn ? Hand vill og befaler at de tiligen skall holdes till det / som de i fremtiden skulle lære / vill derfor ikke tilståde dennem / at de end om hellige Dage skall være ledige og ørkisløse Men driver sweden af dennem / ja offte og taarene af deris øyne. Gud haver et faderligt hierte imod os / og den

den elsker hand mest / som hand med Bes-
 sværlighed / forrig og gienvordighed hiems-
 søger / paa det de kand samle den rette
 fuldkommenhed og styrke. Mig synes at
 der er ingen ulyksaligere til i verden end
 den / som ingen ting nogen tid har ganget
 til meen : Thi jo meere gienvordighed og
 pine du her lider / jo større ære og herlig-
 hed har du hissæt at forvente / og aldt
 det / som got monne være / foraarsager
 modgang og Bedrøvelse. Dem derfor/
 som Gud behager og elsker / dem herder /
 prøfver og øfver hand udi gienvordighed
 og modgang; Men dem / som Hand
 sumts at see igiennem fingre med og spa-
 re / dem bevarer hand kiælne og bløde
 imod det tilstaaendes onde. Men hvor-
 fore hiemsøger da Gud offte den aller-
 frommeste med sygdom forrig og ulykke ?
 Og hvorfor faer den tapperste udi Kris-
 gen det at forrette / som der er størst fare
 hos ? Naar nogen om natte-tide og ufor-
 modendes skall overfalde fienderne med
 List og renker / eller bespeide reisen og
 Benen / eller ogsaa fordrive vagten og
 fiendens For-Troupper / da bliver de For-
 nemste og Mandhafftigste der til af Feldt-
 Herren

Herren udvalde / og dog er der ingen /
 som udstikkes / der siger / at Feldt-
 Herren derudj gjør ilde imod demnem ;
 Men at hand dømmer vel om hannem.
 Saa bør Ogsaa de at sige / som hjem-
 søges med Kaarset. Gud har allene
 holdt os værdige dertil / at hand udj os
 ville forsøge / hvormeget den menneskelige
 Natur kunde udstaae og taale. Og hvad
 er det at forundre sig over / om Gud haar-
 deligen frister og forsøger de freidigste
 Siæle ; Thi naar de bliver vandt ved
 saadant / skall de omsider agte det ringe
 og aldeeles intet. Det træ bliver stad-
 fest og sterkest udj Jorden / som af Stor-
 men stedse og ideligen bevegtes : Thi i
 det det rykkes hid og did / da sunter Jor-
 den dis fastere der Omkring / og træet fe-
 ster dis sterkere Rødder. Saaledes kand
 og de / som ere vant til skibs / allerbest
 taale Søen. Bønderne ere haard-haen-
 dede / og de Soldater / som ere vante
 til at spænde Bueen / duer best til at bruge
 udj feltet. Den segter kand aldrig med
 frisk mod komme paa Bladsen at fegte /
 som tilforn aldrig var blesven blaa eller
 blodig ; Men den / som har mist af sit
 Blod ;

Blod / Hvis tander har slangret i hos
vedet af en andens Nafve / den som har
våret traad under foddet / og haft sin
overmand oven paa sig / og dog ikke la-
det modet falde / om hand end var kastet
til Jorden / men er hver gang standet
frimodigere op / end som hand faldt om-
Kuld / den Kand allerbest med fast og sta-
digt haab begifve sig til striden. Indbils-
de dig derfor at Gud siger : Hvad har
J / som søger Eders behag og forløstelse i
det / som ret og billigt er / at klage over
mig. For en deel haver Jeg deris falske
og forgiengelige Gode med Guld besmyk-
ket / og en deel haver Jeg stafferet uden
til met Sølv og Filsbeen / men indvort-
tes er der intet Godt i dennem. De som
i agte for lykkelige / de ere elendige / stin-
kendes og stemme / ja at ligne med des-
res egne vegge / som udvortes allene ere
prydede : Men Eder har Jeg gifvet det
viffe og bestandige Gode som bliver ved
og varer i Eviighed. Saa at jo meere
nogen dette vill betenke og ret ansee / jo
meere skall hand besinde det at være ny-
perligt og got. Det som Jeg haver til-
ladet Eder at være Eder til en prøve /
og

og ligesom til en Ridsell / det skulle I
ikke legge for hart paa hiertet / og det /
som I ellers Selv kunde have lyst til /
det skulle i alt sammen kaste fra Eder :
Thj i skulle ikke beslitte Eder paa udvortes
Helligheds skin / men / det Goede skal
bestaae udi Eders hjerter.

Det V. Capitel.

Imod ald forsaengelig og Jordiske
Bisdom.

Her haver været de / som haver meent
at maand burde randsage om bog-
lige Konster kunde giøre nogen tid
en from og god Mand ; men de hverken
lovet eller tilfiger det / en heller begiærer
at vide af saadant. En *Grammaticus* el-
ler den / som vil tale ret / hand haver om-
hyggelighed for det samme / og dersom
hand gifver sig videre ud / da legger hand
sig effter *Historierne* , og dersom hand
vill gaa høyt derpaa / og ligesom over
maalet / da beslitter hand sig paa at giøre
vers. Men hvilket af aldt dette bereder
nogen vejen til dyden. Hvad findes her /
som

som Kand fordrive onde Begiæringer og
 tvinge ald ond Lyst; Lader os nu gaae
 til Jordmaalere og Synge-Konsten/og
 derudj finder du intet / som enten forby-
 der dig at frygte for noget / eller og at
 begiære noget. Du skall lettere der-
 ved komme til at spørge effter / hvor
Ulysses hand foer wild / end at du skall
 udrette det / at mand aldrig skall worde
 vilfarendes. Af *Geometria* eller Maales-
 Konsten faer du ikke at høre / enten
Ulysses farer Bild mellem *Italien* og *Si-*
cilien, eller anden Steder; Men vores
 tanker drifver os dagligen hid og did /
 vores synd og ondskab fører os i Ald
Ulyssis Farer og ulykker. Os fattes ikke
 deylighed eller andet / som forfører Dey-
 nene / ey heller fiender og U venner / men
 her kommer os alle steder fore mange
 forskrekkelige Mennisker / ligesom vilde
 dyr / der forlyste sig udi at opsluge men-
 niskelige Blod / mange swigefulde Ting/
 som dog gierne høres / megen skade og
 adskillige onde hendelse og tilfælde.
 Hvorfore spør du ad om *Penelope* var
 ukyst og letferdig? Lær mig heller
 hvad Kysthed er / og hvormeget Godt
 den

den bringer til veje. Gaar Jeg herfra til
Musiquen og Siunge = Konsten / da Læ-
rer den mig hvorledes de kleine og grove
Stemmer lyder vel tilsammen; Hvorles
des der kand blive over eens stemmelse
mellem de Noeder / som ellers gifve uli-
ge lyd fra sig: Men mag det heller saa /
at mit sind og hierte kand vel stemme
over eens med mig selv. Du lader mig
høre / hvilke Noeder der gaaer Melancho-
lisch og sorgeligt; Men lær mig heller
hvorledes Jeg skall giøre / at Jeg ikke
sørger for noget ondt eller nogen ulykke.
En Jord = maalere lærer mig at maale
Ager og Jord / men det var bedre at
hand lærde mig at maale og vide hvad
der var noch for et Menniske. Regne-
Konsten lærer mig at telle / og berømmer
den / som vel veed *addere* udj sin for-
mue / men den maatte heller lære
mig / at saadan overslag hielper intet til
Sagen / og at den / hvis Jordebog
Skriveren kand blive træt af vor Vid-
løfflighed skyld at udskrive / er ikke lyk-
saligere end en anden / men at det er alt-
sammen forfængeligt og ondt / saa at hand
skulle holde sig selv for at være ulyksa-
lig /

lig / dersom hand var nød til selv at o-
 verregne sin Eendom : Thi hvad gafner
 det mig at Jeg veed at skifte en liden ager
 udj mange parter / dersom Jeg ikke for-
 staar mig paa at skifte den med min
 Broder. Hvad gafner det mig saa net
 at udregne / hvor vidt min ager strekker
 sig / og hvor vidt Jeg bør at pløye / saa
 at Jeg og kand vide deraf min Regning/
 som Jeg ikke kand maale / dersom min
 rige Nabo gjør mig nogen fortråd ? Du
 lærer mig hvorledes Jeg skall mage det/
 at Jeg intet skall miste af mine Grenzer
 men Jeg ville heller lære hvorledes Jeg
 kunde miste det altsammen / og dog vå-
 re ved et frit mod. Jages ! siger du / fra
 mine Fæderne og Møderne Eendomme.
 Men hvad er det ? Kiære hvem hafde
 den ager udj Ene / for dine forfædre fik
 den at raade for : Du est ikke kommen
 dertil som en Ehermand / men som en
 Forpagter / og Leens Mand. Hvis Leens
 Mand du est ; Men om alting gaar vel
 for dig / da bliver det dine Arvingers.
 De Lovkyndige siger / at ingen maa
 holde i sær hefd det / som er til alminde-
 lig og felles Brug ; Nu er alt det du
 haver

haver almindeligt og tilfelles/end ogsaa med alle Mennisker. O! en herlig Konst at du veed at maale det / som er trint / og hvad Form det haver / veed du dog at maale det firkanted ; Og intet er til / som du jo kand maale og deele. Men est du en ret Konstener / da afridse mig Menniskets sind / og sig mig hvor stor eller lidet det monne være : Du veed vel hvilken line der er ret / men hvad Gavn haver du deraf / dersom du ikke veed hvad der udj dit Lef og Lefnet er sommeligt og ret. De ere retteligen og allene boglige Konster / og at Jeg skal sige min meening ret ud / de ere fri Konster / som har omhyggelighed og omsorrig for dyden og det gode. Stjerningen giør en heel høb / men ordene slet intet ; Og Jeg veed ikke om der er nogen sichrere og bedre ihukommelse end den / som haver noget andet til hielp foruden sig selv. Alt det / som er udi verden er intet andet i sig selv end en skygge : hvilken enten er slet og aldeles intet eller ogsaa stuffelig og besdragelig.

Det

Det VI. Capitel.

Om at kiende sig Selsv.

Vill du kiende og besinde dig Selsv / da betragte hvorledes du est indvortes ; Kiøber du en Hest / da lader du tage dekkenet af hannem ; Og selges nogen til at være en tråll / da bliver hans klæder hannem afførde / paa det ingen af hans Legemes feyl og brekker skall være forborgen ; Hvorledes kand du da dømme ret om et menneske / førend du faaer ret grandsket hannem ? Du seer vel at hand er prydet med kostelig hoved-smykke ; Men vil du dømme noget om hannem og vide hvordan hand er / da løs hans prydelse af hannem / thj der ligger meget ont forborgen derunder. Det er os til stor forhindring og fordervelse / at vi haver saa stor behag i os selsv ; Om vi finder nogen / som vill rose os og sige / at vi ere fromme / flaaage og hellige / saa at vi kiender os dog ikke selsv / end dog vi vide at de tit og offte lyfve saameget. Saa det følger da derpaa / at vi ikke

B

ville

villse forandre eller bedre os / af den
 aarsage at vi bilder os ind / at der er
 ingen vores lige. Der *Alexander* med
 sin Krigsmagt var udi *Indien*, og øde-
 lagde der mange folck og lande med si-
 ne vaaben / blef hand udi en beleiring
 for en bye skudt med en piil; Men
 holdte dog derforre ikke dismindre ved
 beleiringen / at hand kunde fuldkomme
 det / som hand hafde begyndt. Men
 endeligen der pinen formeeredes / og
 hand blef nød til at rykke op / sagde
 hand: Alle swärer vel paa at Jeg er
 den Guds *Jovis* Søn / men dette saer
 raaber og vidner om mig / at Jeg er et
 menneske. Lader os ogsaa giøre det
 samme / naar nogen hylere vil narre
 os; Lader os og sige: J siger vel / at
 Jeg er klog og hafver god forstand / men
 Jeg seer dog selv best hvorledes Jeg har
 attraae og begiærighed effter saameget /
 som er unyttigt / og ønsker mig det /
 som er mig skadeligt. Met et ord at
 sige: En god samvittighed er det san-
 diste vidne. O hvad est du elendig / om
 du foragter det vidne.

Det

Det VII. Capitel.

Om dagligen at overhøre sin
Samvittighed.

MAnd bør hver dag at fremkalde sit sind og hierte til at giøre regnskab. Den magt bruger og Jeg / og dagligen saaledes gaar i rette med mig selv; At naar lyset er taget fra mine øyne / da *examinerer* Jeg den ganske dag igiennem for mig selv / og overlegger alle mine ord og gierninger / og tenker hvad for en synd har du i dag raadet bod paa; Hvad ond gierning har du imodstråbet; Paa hvad maade er du bleven bedre end du var tilforn; Jeg dølger intet med mig selv / lader og intet gaa forbi; Thj hvorfor skulle Jeg frygte for nogen af mine synder og vildfarelser / eftersom Jeg joe har magt til at sige til mig selv; See vel til at du giør det ikke en anden gang igien; Thj denne gang vil Jeg give dig det til. Hvad er der derfor denligere / end paa denne maneer

og med denne sædvane / saaledes at igien-
nemløbe den gandske dag. Og naar kand
Jeg sofve roligere og bedre / end naar
Jeg saaledes har overhørt alleting med
mig selv : Thi da har syndet og hier-
tet endten fortient berømmelse eller og-
saa faaet sin paamindelse : Og den
lesver aldtid gierne forsigteligen / som
tenker paa at hand dagligen skall gjøre
regnskab for sine gierninger.

Det VIII. Capitel.

Hvorledes Mand kand overvinde
sine uregierlige affecter og
Begiærligheder.

Ald Begiærlighed er vel svag og
vanmægtig i begyndelsen / men
dersom den faaer lof til at regie-
re / som den vil / skall den omsider bli-
ve ond at drive bort ; Thi da trenger
den selv frem / og naar mand staar
hender ikke strax imod / tager den over-
haand / saa at den er lettere i begyndel-
sen at holde ude / end siden at fordrives.
Hvo vil negte / at jo alle sindsens
tancker

tancker og bevegelfer haver deres oprindelse af naturen. Naturen har vel selfv befaleet os at vi skulle have omsorrig for os Selv; Men dersom vi lader hende formeget raade / da bliver det os til udyd og synd. Naturen har effterladet os vores egen villie udj alt det / som os gidres behof / saa at den haver ikke endeligen forbundet os til en eller anden ting / men maget det saa / at det ting formedelst vores egen villie kunde behage os / uden hvilke vi ikke kunde leve. Men giver vi hende formeget af tøyelen / da foraarsager hun strax os verdaadighed. Naar derfor affecterne vil begynde at regiere / da lader os staae dem imod i begyndelsen / fordi de kommer lettere ind end de igien udgaar og forsvinder. Lader os gaae omkring / hvor der er slibrigt / saa vidt som mueligt er; Thi vi staaer dog ikke end ret fast / hvor det end er hart og tørt. Du kanst vel her kaste mig det gemeene ordsprog fore: Vi ere jo alle mennisker og kand ikke negte os alle ting / vi faar endeligen have saameget som er fornøden. Men der er en anden aarsage



under / nefnlig vi forsvarer vores syn-
 der og laster / fordi vi elsker dennem /
 og ville derfor heller undskynde os for
 dennem / end drive dennem aldelis fra
 os og skille os derved. Men lader os
 samle kræfter og Styrke / og stråbe
 vel for os / ikke imod os selv. Vi
 skiuder vel paa at vi ikke kand giøre det
 gode / men den rette aarsage bestaar
 derudj / at vjikke vil. Vi setter os alle
 fore at lære det som godt monne være /
 og forkaste det onde / derfor bør vi og
 med des større flid at arbeide paa vores
 forbedring. Lader os derfor skne og
 flye alle tilskyndelser og tillokkelser til
 synder og det onde : Thj kiøddet maa
 endeligen holdes i tvang / og øynene
 være langt bortvende fra det / som kand
 skynde dem til nogen ond lyst. Vi bør
 altid at stride / og det paa den maade /
 at vi aldrig lader af / og aldrig findes
 örkesløse. Forfølge dine laster og udy-
 der uden maade og uden ende : Thj
 paa dennem er hverken ende eller ma-
 de. Kast fra dig aldt det / som skader
 og plager din Siæl / og dersom du ik-
 ke paa anden maade kand blive af der-
 med /

med / da rif ligesom hiertet med den-
nem ud af brystet. Holt dine onde ly-
ster og begiæringer for dine argiste fiens-
der / og som de vare Røfvere / hvilke
Egypterne kalde *Philisteer*, thj der-
fore smigrer de for os / at de kand be-
drage og fordersve os. Dersom Jeg vil-
le gifve velysten og begiærighed rum /
da sit Jeg ogsaa at lide Sorrig og be-
drøvelse : Thj det maa du vide / at
dette haarde og besværlige arbejnde er
lagt os paa / uenskelig at vi udi ald vo-
res liffs tid haver meget ont at drages
med. Lader os derfor stride mandeli-
gen / og anmoede om hielp og bistance
af det eene / til at imodstaae dermed det
andet. Den som vil være fri for / at
hand ikke meere skall begiære det / som
hand saa offte tilforn met saadan leng-
sel har traaet og tragtet effter / hand
skall vende baade dyne og örne fra de
ting / som hand engang har forlat :
Thj *affecterne* og begiærigheden setter sig
snarligen op imod hannem igien og fin-
der altid noget til at forhindre hannem
med / i hvor hand og henvender sig.
Bliver hand ärgierig / da skynder de
hannem

hannem meere der til og lover hannem stor magt og velde. Bliver hand overdaadig / da tilfiger de hannem mange slags glæder og forlystelser. Bliver hand gierig / da setter de hannem penge og rigdom for ðynene. Ved udnyd og laster kand du vel komme til noget udi verden; Men skulle du ikke heller være alt saadant omfider foruden: Thi neppeligen kand det skee udi hundrede aar; Og et menneskes gandske alder / at den last og udnyd / som ved saa langvarig frihed og tilladelse / haver magt og herredømme udi et menneske / vil engang lade sig tvinge og af en anden regiere. Det er derfor en uskatterlig lyksalighed at vorde sin egen.

Det IX. Capitel.

Hvorledes mand skall holde fred og venskab med alle.

AL mand haver alting tilfelles iblandt hver andre / det giør omfider et godt venskab. Ingen kand lefve lyksalig / som alleniste har henseende

henseende til sig selv/og vill anvende alting til sin nytte alleene. Men vill du derfor lefve dig selv til gode udi dit lif og lefnet da maa du ogsaa giøre andre til gode udi dit lif og lefnet. Den omgiengelse bør flitteligen og vel at tages i agt / som dömmet og meener at der er og noget til i verden / som bør at deeles med alle / og den og meget hjælper til at mand bliver oprigtige venner af hjerter / og omgaaes Christeligen med hver andre : Thi ligesom at der er en daare / der vil kiöbe en Hest og beseer den ikke först allevegne / men alleniste paa bidselet og sadelen / saa er ogsaa den over alle maade en meget stor giet / som vil dömmet et menniske af hans kläder og hans stand ; Hvilket er ligesom en klädning der er hengt uden om hannem : Mangen kand være et träl udi sin stand / og er dog maastee fri og oprigtig udi sind og hierte. Hand er vel en tienerer / men det skader hannem dog ikke ; Thi viis du mig hvo der nu omstunder er ikke det samme. Denne er derfor meeningen paa alting : Saaledes skall du omgaaes med din undermand / som du igien vil at

din ofvermand skall leve og omgaaes
med dig.

Det X. Capitel.

Betenkning over menniskets Ufel-
hed og Elendighed.

Hvorfore elsker du saaledes disse
ting ligesom de hørte dig alle
til? Hvoris oprindelse og den
tilstand / udj hvilken vi lever lærer os
langt anderledes. Derfor vend ifkun
dit sind hen til den besluttede og yder-
ste time; Og aldt hvad som du finder
for og omkring dig / bør du altsammen
at holde saasom et gjeste = herberges
huusgeraad / hvilket du endeligen maa
forlade og gaa forbi; ligesom du haver
intet ført med dig ind i verden / saa
skall du og intet føre med dig herfra;
Thj alle dennem / som ere fødte til det-
te livs lys er det sagt / at de skall
være fornøjet med føde / og klæde og du
maa ikke føre meere bort med dig /
end du haver ført hid. Alt det / som
du seer her omkring dig skall tages fra
dig /

dig / ja din hud / som du haver at skiule
 dig udj. Dit kiød skall forraadne og
 blodet udgnydes og løbe dig over aldt /
 benene skulle adskilles og senerne blive
 til intet / som før holdt dine lemmer
 tilsammen. Den dag hvilken du gruer
 for / ligesom den var din sidste dag /
 den er din åwige fødsels dag; Du
 sukker og græder / saaledes giøre ogsaa
 de / som fødes. Men hvorfor sørger
 du da? Dog det gaar gemeenligen saa-
 ledes til; Ofte bliver det til intet /
 som menniskene fødes udj til verden /
 og du haver end nu din hud paa dig
 beholden; Men den dag skall komme /
 hvilken skall føre alting til lysset / og
 drage dig af din hud / som din stinkens-
 des og ilde lugtendes mafve er skiult
 udj. Tag dig derfor heraf tanke til at
 pynse paa noget andet / som er højere
 og fornemmere; Nefnlig naar intet
 mørke skall omfavne dig og ingen skygge
 forhindre dit lys; Men alle Himlenes
 Guder skal worde lige skinnendes og
 klare / dag og natten komme altid effter
 hin anden paa Jorden / og da kand
 du først forstaae / at du haver levet i
 mørket /

mørket / naar du fuldkommelige kand
 see og beskue den lyse dag og dagens
 lys : Hvad skal dig da vel synes om
 det guddommelige lys / naar du faar
 det at see der / udi sit eget rette sted.
 Betenker du dette / da kand du ikke
 besmitte din Siæl med noget ureent /
 forfengeligt eller u-menniskeligt : Thi
 hvo der altid udi sine tanker omgæes med
 Evighed / hand hverken for sine fiender /
 ey heller for nogen anden bulder eller
 allarm / ey heller af nogen frusel lader
 sig bevege til at skielve og bave.

Det XI. Capitel.

Hvorledes mand skall omgæes
 med de fromme og gode og flye
 de ondes Selskab.

De Fromme gafner hin anden udi
 deres omgiængelse ; Thi de över
 sig udi det / som godt monne vā
 re / og veed at holde maade med for
 stand og deris visdom. En hver af
 dennem ønsker sig gierne at hafve en
 anden / med hvilken hand kand raadføre
 og

og forspørge sig; Fegtere över sig ind-
byrdes udj Konsten; En Sangere un-
derviiser den anden / som og hafver
lärt den samme kunst tilforn; Og saa-
ledes har den viise og endelig fornöden
at öve sig udj det gode. En ond skader
en anden meget ilde / ja gör hannem
ogsaa verre / i det hand indjager han-
nem frngt / opperrer hannem til vrede /
og afmalder hannem vellysten paa det
deyligste; Og der haver de onde aller-
mest at tage vare / hvor de finder fleest
laster forsamlede: Og naar de saa alle
ere forsamlede udj et / da bliver de om-
sider af dennem et aabenbarligt skielm-
stykke. Derfor følger det og tvert
imod at den eene fromme er den anden
til gode. Men hvorledes skeer det / maat-
te nogen sige? Jo naar den ene seer
den andens roelighed og fornöjelse / da
gläder de dennem paa begge sider. Og
derforuden er det ogsaa saaledes med
naturen bestaffet / at mand gläder sig
lige saavel over sine venners gode gier-
ninger / som over sine egne: Thj var
ikke det / saa blef en heller dyden hos
os / som driver og öfver fornufften.
Fordi

Fordj det er dyden / som raader os til
 at raadføre os self til det beste / og
 flitteligen at overveje alting hos os self;
 Nu kand og den betenke sig allerbest /
 som tager nogen anden i Raad og
 daad med sig. Og naar det skall skee /
 da seer mand sig gierne om en / som
 er en fuldkommen og erfaren mand /
 eller og om den / som nesten er fuld-
 kommen. Mand plejer gemeenligen
 at sige / at menniskene ere flogere udj
 fremmede Sager end udj deris egne ;
 Saa findes der ogsaa vel det / som de
 forstandige bedre kand merke udj frem-
 mede end udj dem Selver. Fremdelis/
 hvilket ogsaa er det behageligste og år-
 ligste udj verden / da vill gierne en viis
 mand / som en anden vil / og tvert om
 hader det / som en anden hader / og naar
 mand saaledes alle ere ved et sind / da
 kand mand derved udrette merkelige gier-
 ninger. Ja det hielper ogsaa meget til
 at faae en flog og fornuftig mand i
 møde med sig : Thi der kand og være
 det / du kand lære af hannem / naar
 hand end tier stille / saa at Jeg ikke saa
 fuldkommeligen kand beskrive dig min
 meening herudj paa hvad maade saadan
 en

en kand gafue dig / som Jeg nok ellers
 vilde og self haver forsogt det. Der ere
 nogle smaa slags *creaturer* til / hvilke
 mand finder ikke meget til / naar de
 bider eller stinger / saa ringe og liden
 er deres Krafft til at giøre ont med :
 Af hevessen kand mand alleene vide at
 mand haver faaet skade / og udj hevessen
 suunis end da intet saar : Lige det sam-
 me vederfares og dig udj årlige og gode
 Månds omgiengelse : Hvorledes eller
 naar hand gafuer dig kand Jeg ikke
 egentlig vide ; Men at du dog har
 hafft nytte og gafu ud af hannem /
 skall du nok omsider faae at fornemme :
 Thi aldrig er den frommes hielp unytte-
 lig / og aldrig bliver hans dyd slet bors-
 te / hvorledes hun end ligger forborgen ;
 Men giver fuldkommen noch tegn fra
 sig ; Hvorfore skulle Jeg da holde
 nogle ord tilbage og inde for min ven ?
 Og hvorfor skulle Jeg ikke tenke / at
 det skulle ikke raabes videre ud ? nogle
 ere saa aabnemundede / at de raaber ud
 for alle og en hver / hvem dennem først
 forekommer / det som venner alleene
 skulle være fortroet / og lader en hver
 forstaae /

forstaae / hvad som dennem ganger til
mode. Nogle ere der og tvært imod/
hvilke tør ikke forlade sig paa nogen af
sine allerbeste venner / men skule og døls-
ge alleting for sig self / om det var
mueligt / og hafver dermed alting for-
borget og udj hiertet ; Men ingen af
dem begge bør mand med rette at
giøre : Thi det er baade lastværdigt en-
ten at troe ingen / eller ogsaa at aaben-
bare sig for alle. Hvad er det dog
for en stor lysalighed / hvor mand fin-
der hjerterne saaledes dannede / at alle
hemmelige ting sikkerlig og tryggelig udj
dennem kand vorde forvarede / for hvis
underfundighed mand hafver sig ikke
meere at befrygte end for sig self og sit
eget hierte / hvis ord og tale kand forlin-
dre en ald sin bekymring ? Hvis mee-
ning meddeeler gode raad ; Hvis lystig-
hed fordriver ald Sorrig ; Hvis nær-
værelse glæder. Sadanne derfor skulle
vi udvelge os / dog see vel til derhos saa
vidt mueligt kandt være / at de ere ikke
beladen med onde begiærligheder : Thi
der ere nogle / som allene ere mægtige
paa ord / men endogsaa derhos fulde
af

af udyd og laster / og deres ord gjør stor
 skade : Thi endog det onde vel ikke
 strax lader see sin virkning / saa lader det
 dog sin sad effter sig udj hiertet / hvil-
 ken henger saa fast ved os / at saa
 snart som vi haver forladt det slags
 folk og ere gangne fra dennem / da be-
 gynder strax det onde at oprinde og vore:
 Ligesom de / der engang haver hørt no-
 get lifligt *instrument* eller *Spil* / beholder
 klangen lenge udj ørene / hvilken kommer
 dennem og til at sunge / og forhindrer
 dennem udj deres gierninger / at de ikke
 kand tage dennem noget alvorligt for
 at forrette. Saa glemmer mand og
 lengere den snak / som mand berømmes
 med / end hun høres til / og hun lader
 sig ey heller letteligen fordrive af hufom-
 melsen / saasom hun udj sig self er beha-
 gelig ; Men følger med og varer ved /
 og om hun end holder noget oppe /
 kommer hun dog alligevel igien. Der-
 fore bør mand og at lukke ørene til for
 slem snak og tale / og det strax i
 begyndelsen : Thi naar de engang ere
 komne for ørene og bliver antagne / da
 kommer de des snarere igien / og siden
 brøder

bryder ud med saadanne ord : Dyd og fromhed er ikkun en lds smag og tale / vores livs lykfsalighed bestaar derndj alene at giøre alting effter sin frie villie; Det er at lefve ; Det er at være et menneske. Men saadan ord og tale bør mand ikke anderledes at slye og slye / end som den sang / for hvilken *Ulysses* , der hand skulle seyle den forbie / lod binde sig fast til masten : Thj de formaar alt det samme. De loffer en baade fra sit fäderne land og fra aldt det / som godt monne være / til et vederstyggeligt og elendigt lefnet. En af de fornemste aarsager til vores ulykke er / at vi lever effter andres *exempler* , og retter os ikke effter fornuften / men bliver ved den gamle onde vane / hvilket dersom de vare faae allene / som det gjorde / skulle vi vel ikke være saa letsindige dertil. Men fordi der ere saamange / der haver begyndt at giøre det / da ville vi og med / ligesom det derfor var des lofligere / fordi det er dis brugeligere. Saaledes holder vi da vildfarelsen og synden hos os ligesom billig og retmesig / fordi hun er almindelig.

Det

Det XII. Capitel.

Om at forsage og negte sig Self.

Mhvortes maa alting lyde og buldre / saalenge der indvortes er ingen tumult og allarm / i det begiæringerne intet trættes med hin anden eller plager hin anden : Thj hvortil hielper det / at der er fred over det ganske legeme / naar begiæringerne stormer indvortes / og naar sindet er uroligt ? Derfor faar det fornemmeligen at helbredes og hielpes ; Thj deraf udkommer alle menniskens sanke / ord og talen ; Af det haver vi voris skikkelse / gang og anseende / og dersom det bliver fordervet / da maa og alle de andre fornemme fordervelsen og skade. Saa lenge som Kongen skader intet / saalenge ere og alle ved got mod og haab ; Men naar hand er borte / saa falder de og alle fra ; Voris sind er os som en Konge / naar det er vel bevaret / sa tager hver af sandsene og vel vare paa sit / og ere lydige og villige ; Men naar

E 2

det

det kommer noget af lave / saa duer
 de andre og intet. Vores sind er baa-
 de voris Konge saa og en streng Tyran/
 en loulig Konge er det / naar det effter-
 følger det gode / og byder intet / som
 kand være slemt eller usømmeligt ;
 Men naar det kand ikke styre sig self /
 saa det bliver begiærligt og faaer lyst
 til adskilligt / da kommer det ind i et
 affkyeligt og forbandet ord og nafu og
 bliver til en Tyran / og da maa det
 tage imod adskillige onde *affecter* , som
 ikke vill lade sig tvinge / men strider
 imod sindet / og forarsager det vel i
 begyndelsen nogen glåde / aldeles lige-
 som det pleyer at skee med den ge-
 meene mand / naar de faar en Tyran
 til Konge / der i begyndelsen smigrer for
 dennem og fylder dennem med bedra-
 gelige gafver og foråringer / saa at
 de glåde sig for tiden / førend de vide
 hvorfor. Sindets oprør bør vi derfor
 først at spåge / og temme og neddem-
 pe / og derfor altid holde os self til /
 at öfve os i de ting / som gode ere /
 saa offte vi kand fornemme / at vi ikke
 kand taale at have ledighed og Orkeslös-
 hed.

hed. Naar de fornemme Feldt-Herrer
seer / at deres Soldater vil ikke giøre
godt / saa lader de dennem strax grave
og skanke / og bliver des længere liggende
stille og paa et sted: Thi naar
mand haver aldtid noget at tage vare
paa / da faar mand ikke tid til at giøre
sig gal. Saasom derfor at alt det /
som er kroget / maa endeligen rettes
effter snoren / saa faaer vi og endeligen
altid at tage os noget fore / hvor-
effter vi kunde rette voris lif og
lefnet.

Det XIII. Capitel.

Om Himmelske tings beskuelse.

Dres Siæle / som med saa tung
en byrde ere besværede / begiærer
altid at blive den qvit / og igien
at komme tilbage til de ting / hvoraf
hun er kommet: Thi dette legeme er
ikkun en Skrof og tyngge for sindet/
saa at naar legemet er løsagtigt / da
tvinges sindet / og er udi fengsel / med
mindre hun fra dette Jordiske / kand gif-
ve

ve sig til at betragte det himmelske :
 Thi dette er hendes frihed / og dette er
 hendes udflugt / og undertiden bliver hun
 sit fængsel qvit / og forfrisker sig udi
 himmelen : Thi ligesom det haver sig
 med en Konstener / som haver taget
 sig noget net arbeide for at giøre / af
 hvilket hand kand faae ondt i øyene /
 naar hand stirrer formeget der paa /
 hand da / saafremt hand hafver ikke
 et godt lys og klart Kammer at arbeide
 udi / gaar ud i lufften / og paa det
 sted / hvor alle pleyer at søge hen /
 naar de haver intet at bestille / at
 hand ved den klare dag kand forfriske
 synen og sine øyne. Saa er det ogsaa
 beskaffet med Siælen / som er indelugt
 i denne mørke og bedrøvelige bolig / at
 hun søger lufft / saa offte / som hun kan /
 og tager sin fornøvelse udi sin beskuelse.
 Skulle Jeg derfor ikke randsage effter
 hvem der er denne verdens bygmestere ?
 Hvorfra saadant et stort lys monne
 komme ? Skulle Jeg ikke spørge om saa-
 dant ? Skulle Jeg ikke vide hvorfra
 Jeg er hid indkommen / og hvorhen
 Jeg igien skall vandre ? eller hvad
 det

det er for en Ståd / hvor min Siæl
 omfider skall hen / naar hun engang
 bliver afløst fra denne Jordiske bedrø-
 velse? Eller vill nogen og forbyde mig
 at have min værelse udj himmelen? Jeg
 er større og føed til det / som større er /
 end at Jeg her skulle være mit legemes
 trål / da Jeg dog ikke seer det ander-
 ledes an / end som et fængsel udj hvil-
 ket min frihed er indelukt. At foragte
 sit legeme det er den visseste frihed ;
 derfor maa og det / som verre er /
 tiene og bukke for det / som er bedre.
 Lader os være frimodige imod aldt
 det / som os uformodendes kand paa-
 komme / og ikke være bange eller frygte
 os enten for uret / fængsel / armod
 eller nogen blodig Skade. Thi hvad
 er døden? Enten er hun en Ende eller
 og en henfart. Nu frygter Jeg mig
 derfor / hverken for at forlade dette /
 eller og for at fare herfra / fordi
 Jeg skall derefter ingensteds werde
 fortrent.

Det XIV. Capitel.

Om Standhafftighed udj mod-
gang.

Nogen torde vel maa skee spørge mig ad / at mand burde at ønske sig aldt det / som godt monne være ? Thj dersom det er godt / kunde hand sige / med frendigt mod at lade sig pines og strekkes / med taaligt find at lade sig brändes / og med taalmodighed at drages med sygdom ; Da følger jo det derpaa at saadant ogsaa var værd at ønske sig ; Dog seer Jeg endnu intet her af at være ønskværdigt : Thj Jeg veed sandeligen endnu ingen / som derudj haver effterkommet sit løffte / at hand haver ladet sig pidske / eller ogsaa er bleven strakt lengere paa pinebenken. Men kiære giör mig vel forskiel derpaa / og du skall befinde / at der dog udj saadant findes noget / som mand bör at ønske sig : Vel ville Jeg ikke gierne være pinet ; Men om Jeg endeligen skulle der an-
da

da ville Jeg gierne giøre min største
 flid dertil / at Jeg kunde holde mig
 derudj mandeligen og Kiek: Thi er Jeg
 og saa galen / at Jeg skulle ynske mig at
 være syg? Men dersom Jeg endelig
 skulle legges paa min softe seng / da
 ville Jeg ønske / at Jeg udj samme
 min sygdom kunde forholde mig saa
 maadelig og saa taalmodig / som Jeg
 ellers burde. Saa bør mand da ikke
 Self at udvelge sig ulykker / men at
 beflitte sig vel paa dyden / ved hvilken
 mand saadanne ulyksalige hendelser frit-
 modeligen kand lide og udstaae. Det er
 ingen roelighed men snarere en ondskabs
 Kiælenhed / om dig hendes nogen vider-
 verdighed / hvorved du kunde opmuntres /
 og ved dets truseler og anstøed prøve dit
 sinds stadighed heller end om dig altid
 tilstedes at hvile udj en ubekymmerlige
 roelighed. Glæden kand vel betages
 dennem / som endnu ikke ere fuldkomne;
 Men den kloge og vise mands glæde /
 samler sig altid tilsammen jo større og
 større / og lader sig ikke af nogen foran-
 dring forvirre / men altid og allesteds
 er roelig og stille. Hafver du nogen

tid seet at en Hund lenge haver baaret
 det stöcke köd udj sin mund / som hans
 Herre har kundet kaste for hannem ?
 Men hvad hand faaer / det sluger hand
 heelt ind / og gaber effter det / som hand
 forhaaber sig endnu at skulle bekomme.
 Saaledes gaar det ogsaa til med os.
 Hvad vi har ventet effter / og hvad lyk-
 ken kaster for os / det lader vi gaa ned
 uden nogen fornödhelse / og ere strax fer-
 dige til at beröre andres deres gode ;
 Men det gör ikke nogen klog og viis
 mand. Lader os derfor troe den / som
 viiser os den deyligste vey og beste reyse /
 og siger her igiennem farer vi til Him-
 melen / her i giennem nefuslig ved maa-
 delighed og mandelighed. Forundrer du
 dig derpaa at menniskene kand fare op
 til Himmelen ; Gud kommer jo Selv
 til menniskene / ja det som end da er
 nærmere / hand kommer i menniskene /
 og uden Gud er der intet godt sind eller
 hierte til. Den Guddommelige säd er
 säad i menniskenes legemer / säg at
 säa fremt der findes en god dyrkere /
 som kand tage legemerne vel i agt / da
 voxer der ogsaa god gröde op der effter /
 ligesom den haver baaret / der er säad ;

men dersom den / der skal dyrke legemet
er fuel og lad / da bliver der ikke anden
frugt at formode / end som af den skar-
pe og ufrugtbare Jord / hvilken quæler
Såden og giver ukrud i steden for den
gode grøde.

Det XV. Capitel.

Om vores livves forthed.

Nogen troer Jeg er saa uforstandig/
at hand jo vel veed at hand en-
gang skall døe ; Dog alligevel /
naar det kommer når med hannem
dertil / da skyder hand ryggen eller
staar der imod / skielsver og græder ;
Men synes dig ikke at den er den
daarligheste i verden / som vil gråde
fordi hand ikke har levet for 1000 aar
siden / og ligesaa daarligen da den /
som ville klage sig / for at hand ikke
skall leve 1000 aar hereffter. Disse
tvende ere da lige et og alt det sam-
me : Du har ikke været / og du skalt
ikke heller være : Thi begge disse tider
ere fremmede for os / men den tid /
som

som nu er / den er for dig / hvorfor
 tager du dig da saa stor forrig til / og
 ønsker gierne at forlange den effter dit
 eget tykke. Hvi græder du? Hvad
 ønsker du dig; Det er altsammen:
 Den ven faaer du at vandre / som alle
 gjorde ting vandrer. Hvi kommer dig
 dette saa underligt fore: Thj den louf
 er dig fød / og det samme er og veder-
 faret baade din fader og din moder og
 dine Forældre / ja alle / som har vå-
 ret for dig / det samme skall og hendes
 alle dennem / som kommer effter dig:
 Thj det haver altid / saaledes ganget til
 med alle ting / og ingen er / som he-
 rudj noget kand ændre. Der skeer dog
 ingen reise / som jo engang skal endes.
 Forfængeligt er det at tiene menniskene/
 eller ogsaa aldt det verdslige; Thj lif-
 vet var dig en bar trældom / dersom du
 vidste ikke at døe. Det er ligesaa beskaf-
 fet med lifvet / som med en Comoedie:
 Der ligger ikke saa stor magt paa /
 hvorleuge mand er om at spille hende /
 men hvor vel hun bliver ageret. Det
 kommer intet sagen ved / paa hvilket
 Sted du skall ende dit lefnet: Thj det
 er

er lige godt hvor det skeer / naar du
 ikkun giør en god Ende derpaa; Og
 førend din døds dag kommer / da bør
 du først endeligen at see til at alle di-
 ne synder og laster døer bort fra dig.
 Lad derfor dine usømmelige vellyster
 betimeligt fare / som du ellers siden og
 med stor umage skulle ville dempe.
 Nogle bør mand at vise gode middelev
 og udi andre ligesom at nedtrykke demnem
 udi hofvedet. Og der siges aldrig for-
 meget / som ingen tid kand siges til
 fulde. Det betragter Jeg sandeligen
 ogsaa og ligesom Jeg hafde seet tegn
 til min død / og den dag allerreede var
 kommet / som skulle dømme om alle
 mine ord og gierninger / saa grant gi-
 ver Jeg agt paa mig selv / og taler
 til mig selv saaledes : Den dag skall
 dømme og stønne paa / om Jeg taler
 det Jeg meener / eller og om der er
 nogen skönt under. Jeg derfor aldt
 dit arbeide til side / gaa dit ganske lefuet
 igiennem / og døden skall felde dom-
 men over dig. Saaledes siger Jeg da/
 at Lærde samtaler og de ord / som ere
 tagne af de vises deris Skriffter / og
 en

en Spisfindig tale udviser ikke den sande sindsens styrke: Thi de / som ere allerreddist / kand og være vise noch udi ordene. Hvad du haver giort / det skall da først komme for Dagen / naar du skall drages med Døden. Jeg tager med taalmodighed imod ald menaiskelige tilstand og vilkaar; Og Jeg frygter ikke for nogen dom. Det gielder intet at du est ung: Thi her tages intet tal paa aarene. Uvist er det / paa hvad sted døden bier effter dig / derforre maa du paa alle Steder vente effter døden / vi skulle altid lære det / som vi dog intet kunde forfare / omendskiont vi det vide. Den som lærer at døe / hand glemmer at tiene og trälle: Der er en streng allene som holder os saa hart bunden / nemlig Kierlighed til dette lif / hvilken om den endskiont ikke er aldeles at fornegte / saa bør den dog at formindskes / paa det / at naar det giøres fornøden / intet skall da opholde os / at vi jo ere færdige strax at giøre det / som dog engang skall giøres. Men det er fortræbeligt kunde du sige / altid at hafve døden for øjene; Men Jeg siger

figer / at den bør dog i synderlighed fremt
for alting / altid at være baade de
unge og de gamle for dønnene
stillet.

Det XVI. Capitel.

Om den åvige Saligheds attraae
og dette livs besværlighed.

Alle ville vel lefve udi lyksalighed/
men de trafver i mørke i at see
sig fore / hvad som volder og er
aarsage til et saligt lefnet. Først skall
vi derfor sette os for dønnene / hvad
det er / som vi saameget traæer effter ;
Siden skulle vi see os om / hvorigien-
nem og ved hvad middeles vi did hen
kunde stråbe at komme / at vi paa
denne vores reyse kunde vel forstaae
os paa / om det ellers skall gaa
vel og ret til / hvor vidt vi hver dag
kand naae / og hvor nær vi ere det /
som vi med saa stor begiærlighed trag-
ter og stråber effter. Derfor skulle vi
og her intet legge os effter noget meere/
end at vi seer til / at vi ikke ligner fæet/
der

der følger den hiordes Stie / som er
 ganget fore / saa at vi allene betragter
 den vey / paa hvilken vj gaae / og ikke
 paa hvilken vi burde at gaae og vandre.
 Det öder og ferderver os / saa at vi
 fare vild / at vi giöre effter / som an-
 dre giöre fore / og fremmedes *exempler*
 er os til vores ulykke. Stat nu derfo-
 re op / og bilde dig ind at du est din Gud
 vördig. Men giör dig dog ikke en Gud
 af guld eller sølv ; Thj af saadan *mate-
 rie* kand mand ikke giöre Gud en sand
 effterlignelse. Udj dette lif staar vi al-
 drig paa nogen sted fast : Thj her kand
 en baade nedtrykkes og ophöres / og
 nu ligesom oplöfftes i Himmelen / og
 nu fastes hand ned paa Jorden igien:
 Saa at vi ligesom henger for väir og
 vind / og stödes den ene paa den an-
 den / og undertiden lide vi aldeeles
 Skibbrud / og altid maa våre udj fare ;
 Thj saalenge vi seytle paa dette farlige
 verdens haf / som er saa mange slags
 onde vinde og uvenrlighed undergifvet/
 haver vi ingen anden hafn at lente eff-
 ter uden allene döden. See derfor om-
 fring dig alle dödelige mennister / og
 du

du skall befinde over alt / at de hafve
 altid og idelig aarsage nok til at gråde og
 klage sig: Nu bekymrer argierighed saa
 den ene / at hand aldrig kand være ro-
 lig: Nu nødes derimod den anden
 formedelst armod og fattigdom ideli-
 gen og dagligen at være udj møede og
 arbejnde; Nu frygter en for sin egen
 rigdom / som hand tilforne saa høyt har
 ønsket sig / saa at samme hans ønske
 er blevet hannem til fortråd og besværlig-
 hed. Nu plages en anden med bekym-
 ring / og en anden med stor arbejnde og
 vidervertighed. Den ene sørger for / at
 hand haver mange børn / den anden
 for at hand haver mist sine / saa at vi
 snarere skulle fattes for vand til graad
 og taare / end for aarsage til at gråde
 og sørge: Kand du ikke see og merke
 hvad for et lif / som naturen haver gi-
 vet os / at graaden skall være det første
 for et menneske / som fødes. Saale-
 des fødes vi frem i verden; Hvilket
 ogsaa holder ved saalenge vi lefver / og
 saadan er vores gandske lifs tid. Seer
 vi da ikke self hvormange ulykker og bes-
 værligheder der stander os fore? Hvor
 D ilde

ilde det er fat med vores legemer? Nu
 klager vi os udj hovedet / nu udj mafs-
 ven / nu udj brystet / nu udj halsen.
 Undertiden har vi ondt udi lemmerne /
 undertiden udj benene ; Nu kaster vi
 op / nu rinder øyene / nu har vi flod ;
 undertiden fattes os blod / undertiden har
 vi formeget ; Vi fristes paa alle sider/
 jages baade hid og did. Og saaledes
 pleyer det at gaae dennem / som holde
 huus paa fremmede Steder. Men vi
 i hvor ibrøstfeldigt et legeme vi ogsaa
 har faaet / saa forvender vi dog altid
 forandring / og bilde os stadeligen ind/
 at vi skulle lefve saalenge / som det er
 mueligt at noget menneskes alder kand
 strekke sig. Ingen haver for vel betenkt
 sig om hand skulle doe / eller og ont
 hand var nu bested udj døden : Thj dagli-
 gen triner vi nærmere til vores yderste/
 og hver time driver os nærmere did hen/
 hvor vi engang skulle ende vores lefnet.
 Vores legemer bortflyder ligesom vand ;
 Og aldt hvad som mand anseer paa
 dennem / visner og forgaar altsammen
 med tiden / og intet bliver tilbage af
 aldt det vi nu seer. Saa at i det Jeg
 skriver

skriver dette at forandres og være en-
 dret / da er Jeg og self bleven forandret/
 og derfor forundrer mig over vores
 store daarlighed / at vi haver det for-
 fængelige saameget kiært / effterdj et
 hvert øyeblik er ligesom de tings død
 og afgang / som tilforn haver været.
 Vill du da frygte dig for at det en-
 gang skall skee / som dagligen skeer ?
 Dersom du ret vill troe demnem / som
 dybere udgransker sandheden / da er vo-
 res lif os intet andet end en stor straf.
 Hvad ere de da aldeles foranderlige.
 Nu ere vi mandelige og alvorlige / nu
 overdaadige og løgnagtige / saa at vi
 effter haanden bliver langt anderledes
 mennsker / end vi vare tilforn / og ta-
 ger os en langt anden skikkelse paa / end
 vi hafde tilforn. Du kand med god skiel-
 sige om dem / som du saae i gaar :
 Hvem er dette for en ? Saa stor for-
 andring er der siden skeet. Derfor for-
 maner Jeg dig og dertil at du lader
 dig finde den indtil enden / som du haver
 sat dig fore at vilse være ; Betenk vel
 hvor gesvindig og hastig du skulle være/
 dersom fienden var effter dig og forfulde

dig / og dersom du indbildede dig at en
 Ryttere var dig udj hælene og forfuldte
 dig med skaren / som flyede : Det skeer
 dig ogsaa dagligen / du trenges og for-
 følges / derforre maa du og skynde dig
 og undflye. Begiv dig til et sikkert sted/
 og betenk dig vel derpaa hvor nyttigt det
 haver været / at du haver fuldendte vel dit
 lif og lefnet. O hvad skall du blive ro-
 lig og vel til freds / naar du skall see
 den tid / paa hvilken du skall kunde vi-
 de / at tiden kommer dig intet ved /
 da skall du aldeelis intet agte eller be-
 kynre dig om den dag der kommer i
 morgen / men lefve udj største roe og
 fornøjelse.

Det XVII. Capitel.

Om sindets uforanderlighed baade
 i medgang og modgang.

Det er ikke saa behagelig en ting
 at lefve ; Du est kommen paa
 en lang og besværlig vej / paa
 hvilken du maa falde og opreises igien/
 du maa snuble og blive mødig ; Og
 igiennem

igjennem saadanne stæd maa du endelig
vandre den ujevne og stenige vej
og reise.

Hvor Sorrig / Kummer / Suf har
slaget deres bolig;

Hvor Svaghed / Sygdom er / og
alderdom urolig.

Udj saadant Selskab faaer du at lasve
dit lif og lefnet; En heller kand du
undflye dennem / men vel foragte den-
nem. Du skall ogsaa vist uden tviff
foragte dennem / om du tit og offte
tenker effter og betenker det tilkommendes.
Der er ingen / som jo med større mod
og magt giver sig til det / som hand len-
ge har lasvet sig til / ja ogsaa mande-
ligere staar derimod / naar hand tilforn
har været vel betenkt derpaa. Men
derimod befrygter den sig for det / som
ikke engang er redsel værd / som til saa-
dant at tage imod er aldeles ubereed.
Og efftersom aldt det / som er usædvan-
ligt og fremmed / er ogsaa allermest
besværligt / da tenk idelig og altid paa
saadant / at du ikke skall være en lære-
dreng

Dreng udi ald paakommendes nød og
 fare. Vi fortæner intet af det /
 som vi ere fødte til / derfor skall og
 ingen flage sig for noget af dennem :
 Thi de ere dog alle tiffelles med alle.
 Jeg siger at de ere tiffelles med alle :
 Thi omendskiönt en kand vel undflye no-
 get af dennem / saa kunde hand dog el-
 lers en gang geraade derudj. Og nu er
 det en billig ret / som ikke gaar over alle /
 men den / som er sat og giort for alle.
 Befal dit sind at være billigt / og giör
 det saa / at du uden Klagemaal beta-
 ler din dödelighed det du est hannem
 skyldig. Vinteren förer os Kuld paa
 og vi faar at fryse ; Sommeren kom-
 mer med heede / og vi maa sve-
 de ; Og kunde vel maa skee möde en-
 ten et vilt dyr / eller ogsaa et menneske/
 som er skadeligere end alle vilde dyr.
 En mister sit lif udi vandet / en anden
 udi ilden / og saadan vilkor og beskaffen-
 hed / paa alle ting / kand vi dog ingen-
 lunde forandre . Hvorfore det og er al-
 lerbest at vi lide det taalmodeligen /
 som ikke kand endris / og uden knur at
 følge vores Gud / fra hvilken saasom
 fra

fra alletings Skabere alting ogsaa
 monne komme. Det er en unyttig
 Soldat / som med taarene udi øyene
 følger sin Feldtøverste effter. Det er
 en tapper Mand / som gifver sig Gud
 slet i vold ; Men derimod er det en
 Stakket og et vanslegtigt menniske /
 som staar hart imod / og heller vil rette
 Gud end sig Self. lader os derfor ten-
 ke idelig paa vores / som ogsaa alle
 deres dødelighed / som vi elske : Lykken
 har hasteligen og uforvarendes truffet
 mig : Nu tenker Jeg mig derfor om /
 at alting er baade dødeligt og ubestans-
 digt : Formedelt dødsens lou fandt alt
 det ligesaa vel skee i dag / som det no-
 gen tid er skeed tilforn.

Det XVIII. Capitel.

Alt mand ikke skall befatte sig no-
 get med udvortes ting.

Det staar bedre at befatte sig med
 eget end med andres onde / og
 see allene til hvormeget de søger
 og tragter effter / men ikke at sam-
 tykke

tykke med dennem / eller give sit stem-
 me der til. Det er en kostelig / sikker
 og frie ting / intet at begiære noget /
 men lade lykken selv med alt sit følge
 gaa os forbi: Mand kand derfor ved
 saamange tusinde urolige mennisters
exempler letteligen udviise den *materie*
 for dem / som haver lyst til heude :
 Thi paa det de kunde erlange noget /
 som dennem dog kand være skadeligt /
 da stråber de effter det ene onde forme-
 delst det andet / og ønsker sig det / som
 de snarere burde at skye / og have ve-
 derstynggelighed til. Thi hvo er den /
 som har vaaret fornøjet med det / som
 hand har ønsket sig / naar hand enaang
 har naaet og erlangt det / om endskiønt
 det siunes hannem vel for stort og for-
 meget den tid hand ønskede sig det?
 Dig siunes vel at saadant ere fornemme
 og kostelige ting / fordi du er langt der-
 fra. Men for dennem / som er kom-
 met dertil / siunes det ikkun at være al-
 deles ringe. Og uden saa er at Jeg
 farer vild / skall de endnu stråbe effter
 at ville klyfve højere op. Det / som
 du holder for at være det største og for-
 nemme /

nemste / det er ikkun som et trappe trin
 dertil. Men det bekommer alle ilde / at
 de forstaar ikke sandhed; Men effter
 det rygte allene / som de horer / lader
 sig bedrage at søge effter alleting / li-
 gesom altsammen var godt / end dog de
 siden / naar de har faaet alting effter
 ønske / seer og fornemmer / at det
 imod deris forhaabning er ikkun ganske
 ringe / ont og forfengeligt / og den stør-
 ste deel deraf / truer dem end langt
 borte med swig og bedragerie.

Det XIX. Capitel.

Om den indvortes fred at
 erlange.

Brandre dit sind og ikke steden
 eller lufften: Du kand vel fare
 over det store og vilde haf; Men
 dine Synder og laster følger dig dog
 effter / hvor du kommer hen. Og hvorfor
 vil du forundre dig der over at dine rey-
 ser intet kand hielppe dig / end dog du
 self drager saa mange steds omkring:
 Thi den samme ting / som var aarsage til
 at

at du drogst ud / den samme trykter og
 trenger dig allevegne. Hvad kand et
 fremmet og andet land hielppe dig ?
 Hvortil kand det tiene at du kiender
 mange Byer og Städer ? Den berøms-
 melse er aldeles forgiäsvet. Hvad du
 gör / det gör du mod dig self / og
 skader dig med det / at du reyser og bes-
 veger dig ; Thi du gör intet andet
 dermed end stöder den syge og skröbe-
 lige ; Men raader du boed paa det
 onde / da kand du med gläde reyse fra
 et sted til et andet. Du maa komme
 alleryderst udj verdens Ende / ja sette
 dig ned udj de aller Barbariske folkets
 Kroger / saa alligevel i hvad land det er /
 skall du derudj blive vel bekiendt : Thi
 der ligger större magt paa hvordan
 personen er / som kommer / end hvordan
 Steden er / til hvilken hand kommer.
 Du reyser ikke udenlands / men farer
 vild fra et sted til et andet / da du dog
 paa alle steder kand finde det du söger
 effter / ucsulig at leve vel. Den / som
 haver en god samvittighed frngter sig for
 ingen / hvormange hand end er iblandt.
 Men den / som er plaget med en ond
 samvitz

samvittighed / er end ogsaa udi enerom
 og for sig self beengstet og bange. Er
 det årligt og godt det / som du gjør /
 da maa alle mand og vide det. Men er
 det skammelig og ondt / hvad magt
 ligger der da paa at ingen veed det /
 efftersom du veed det jo self? Er det vel
 nogen sted saa urolig / som torvet monne
 være? Og der kand mand dog alligevel
 leve udi rolighed naar det gøres behof.
 Men dersom Jeg Self maatte raade /
 da ville Jeg ikke holde mig langt fra
 torvet: Thi ligesom stinkende stæder
 kand end ogsaa skade dennem / som er
 allerfriskst af naturen / saa ere der
 ogsaa nogle ting / som ere ikke ret
 Gafulige og gode for dennem / som
 haver et årligt og oprigtigt gemytte /
 end at sige for dennem / som ikke ere
 ret fuldkomne og sterke. Derfor aldt
 hvad du kand / da lad ilde paa dig self;
 randsage dig vel self; Vår først din
 egen anklagere / og siden din Dommere;
 Men allerstidst din egen afbedere / og gjør
 dig ogsaa self undertiden imod: Hvor
 Jeg er / der er Jeg / for min person /
 altid min egen / og Jeg befatter mig
 ikke

ikke med nogen ting / men Jeg tenker
 alleene paa mit gavn og beste ; Ey
 heller søger Jeg Leylighed effter at for-
 drive tiden ; Men hvor Jeg er / der
 anvender Jeg saaledes mine tanker /
 at Jeg altid pynser paa noget / som kand
 være mig nyttigt og gavnligt.

Det XX. Capitel.

Dyden gjør os Lyksalige i
 dette lif.

Dersom end nogen hafde alleting /
 helbred / Rigdom / stor herlighed
 i sine huse / og mange opvartere /
 og er dog self / som alle veed / et skarn /
 hannem haver jo ingen nogen behang
 til ; Iligemaade om nogen end haver
 slet intet af aldt det forbemeldte / men
 at hannem fattes penge / opvartere /
 og hand er ikke kommen af adelige
 Stamme eller af gammel slegt / enten
 paa fæderne eller møderne side ; Men /
 som alle veed / er dog self en god og
 årlig mand / hand bliver afholden af
 alle. Derfor er og det allene alt et
 Menneskes

Menniskes beste gode / at det er self
 fromt og got ; Thj naar det haver
 denne dyd / da er det vârd at rose / om
 det endskiönt manglede alle andre ting :
 men den / som ikke haver denne dyd /
 hand bliver ikke agtet iblandt nogen /
 om hand end hafde oferflödighed nok of
 alle andre ting: Mand fand jo ikke kalde
 det et got skib / som allene med dyre-
 bare malinger er udstafferet / hvis Ga-
 lion er af Gölff og Bordene med El-
 fenbeen indlagt / og med Kongelig skat
 og Rigdom bevaret ; Men det / som
 er sterkt / fast og tykt / som er vel drevet
 sammen udj tømmeret / og fand holde
 vandet ude / som fand staae Stormen
 og bölgerne imod / og lade sig vende af
 roret og senle vel. Og som ikke agter
 veyer eller vind. Mand roser en kaarde
 at være god / ikke fordi hun henger
 udj et brodyret geheng / eller fordi skee-
 den er besat med ädelsteene / men fordi
 Eggen er skarp til at hugge med / og
 spidsen fand gaae igiennem alt det / som
 hannem forekommer. Mand spørger
 ikke / hvor smuſ en *lineal* monne vâ-
 re / men hvor lige og ret hun er / saa
 at

at en hver ting derfor roses og berømmes af sin egenstabs / og af det / som det lignes fornemmeligen ved. Hvad kommer det da et menneske ved / hvor meget hand arbejder / hvormegen profit og baade hand giør sig / hvormange der neyer og bukker for hannem. Hvor kostelig og blødd en seng hand ligger udj / hvad for et forgyldt begere hand drikker ud af ; Men hvor from og god hand er ; Men nu er hand god og from / dersom hand haver god fornuft og forstand / og bewiiser det udj gierningen : Thi dette kaldes rettelingen en dyd / og dette er det meste og fornemste menneskens lyksalighed og goede ; Thi ligesom fornuften allene giør det / at mand er et menneske / saa giør ogsaa en fuldkommen fornuft et menneske allene lyksaligt / og nu er dermed ogsaa menneskens eeniste gode / af hvilket hand allene prises lyksalig ; Thi alt andet er ickun forgiengeligt og forfengeligt. Ingen bør at rose sig uden af sit eget. Vintret berømme vi / om frugten deraf kand tyngre greene ned / og om deres tyngsel end
 oasaa

ogſaa kand böne dets ſtenge til Jorden /
ſom ere ſatte til at ſtötte og opgolde
dennem. Mon nogen ſkulle være ſaa
daarlig / at hand ſkulle holde meere af
den viinranke / ſom hafde forgyldte
druer og forgyldte blade ? Thi den
rette dyd udj et viintrå er fruchtbar-
hed / vill mand og berömmne et men-
niſke for noget / ſaa ſkall mand berömmne
hannem for det / ſom hannem hör til
med rette ; At hand holder en ſtor
huſholdning haver et koſteligt huus /
ſtor auſling megen indkomme / det alt-
ſammen er ikke inden udi men uden
for hannem ; Men bör hand berömmnes
af noget / da bör det at ſkee udj det /
ſom hverken kand tages fra hannem
eller gives hannem. Spörger du da /
hvad det er / ſom menniſket egentlig
tilkommer ? Da er det forſtanden og
en fuldkommen fornuſt udj hovedet ;
Thi menniſket er et fornuſtigt *creatur*,
og da fuldkommes hans lyſalighed /
naar hand ſelv fuldkommer det / ſom
hand er fød til udj verden. Men hvad
er det da / maatte du ſige / ſom for-
nuſtten udkräſver af menniſket ? Det
er

er aldelis en ringe og let ting / neful.
 at lefve effter naturen. Men at dette
 nu omstunder er os vanskeligt og be-
 sværligt / det volder alles vores egen
 galteab / i det vi føre den ene den
 anden i adskillige synder og laster.
 Men hvorledes kand da de komme til
 rette / som ikke nogen holder fra det
 onde ? Men alle skynder dennem der-
 til. Jagen af de ere lyksalige / som du
 seer ere klædte udj purpur / ikke meere
 end de / som udj *Comoedier* settes til at
 bære Kongelige spiir og dragt / hvilke /
 saalenge som *acten* varer / giører den-
 nem noget til for folket / og opsetter
 en stor og stolt gang ; Men naar de
 drager herligheden af dennem / bliver
 de ligesaadanne / som de vare tilforn.
 Jagen af dennem er stor / som rigdom
 og ære ophøjer i denne verden. Hvor-
 fore skall hand da synes at være stor ?
 Naar du maaler ikkun en dverg fra
 Jorden / og fra den sted hand staar
 paa / saa befindes hand dog derfor
 ikke højere / omendskiønt hand staar
 paa et højt bierg ; Og omendskiønt
 en kiempe staar neder udj en Dyb brynd /
 saa

saa bliver hand dog alligevel lige stor.
 Denne er vores vildfarelse og derudj
 bliver vi bedragne / at vi agter ingen
 af det / som hand self er ; Men vi
 legger hannem og det til / som han
 nem allene udvortes er tillagt. Men
 vil du retteligen begynde at dømme
 om et menneske og vide hvorledes hand
 er / da ansee hannem / saavidt som
 hand er nogen / og lad hannem legge
 fra sig ald sin formue / ald sin åre
 og værdighed / og andre lykkes bedra-
 gelige gaver. Ja lad hannem og ligg
 gesom drage legemet af med / og bes-
 skue alleeniste Stålen og fornufften /
 hvordan og stor den er / om den er
 stor af sit eget eller ogsaa af en andens /
 om hun med skarpe øyne tør see paa
 et blinkendes og draget sverd. Og
 om hand er til freds med enten Stå-
 len gaar hannem ud af munden eller
 knapt igiennem Struben : Thj saa
 kand du først sige hannem at være
 lykkelig ; og dersom hand / om nogen
 forkyndede hannem / at hans legeme
 skulle pines / baade hvad som hannem
 af anden håndelse kunde tilfalde / saa
 ogsaa

ogsaa om hans overmand gjorde hans
nem nogen uret ; Om hand blef dømt
til baand og fængsel / til landfngtighed
eller andet saadant / som ellers andre
mennisker ufornödentligen pleyer at
frygte sig fore / hand da lod ligesom
hand hörde eller agtede det ikke engang.
Men sagde dette forkynder du mig först
i dag / men Jeg har aldt lenge siden
forkyndet mig self det samme. Som
Jeg er et menneske / saa haver Jeg
ogsaa beredet mig til alt saadant / som
menneskeligt kand være ; Og saasom
Jeg altid tilforne har betenkt mig paa
at tage imod det / saa kand dette og
nu ikkun lidet forskrække mig. De
uforfarne hörer mand saaledis tit tale:
Jeg maatte vel troe / at der stoed mig
noget ont fore. Men den viises og
forstandiges sind er ligesom lufften og
Himmelen / der er over maanen /
hvilken er altid klar / og ingen tid seer
bedrövet ud. Heraf kand du da lære ;
Hvorfore du bör at stråbe effter at
vorde viis og klog / nefnlig fordj den
Kloge er altid glad / og denne glæde
kommer ikke andensteds fra / uden
allene

allene der ud af / at mand haver en
god samvittighed om sig self og om
sit gode. Thj ingen kand være glad
uden den / som er frendig / retferdig
og forsigtig udi sit lefnet. Men hvad
er det maatte nogen sige ; Glæder sig
ikke ogsaa daarer og narre ? Ney ikke
meere end løfven / naar hun har faaet
sit rof og sit bytte : Thj naar de af
viin og andre vellyster haver udmattet
sig self / og de hafver anvendt den
gandske nat paa synd og ondskab.
Naar de hafver fyldet dette lidet lege-
me med meere vellyster end det vel
begiærede / og begynder at blifve over-
vundet af dennem / da maa de raabe/
som andre elendige / vi hafver sandeli-
gen drevet den gandske nat bort udi for-
fængelig glåde. Men den viises glåde
holder ikke op eller aflader / hvilket den
dog skall giøre / dersom den var et
andetsteds fra.

Det XXI. Capitel.

Om at anvende sin tid til nytte.

Ho vill vise mig nogen / som
E 2 setter

setter nogen god tæxt eller vurdering
 paa tiden ? Som tager sine dage udj
 agt / og som forstaar sig vel paa /
 at hand ligesom dagligen maa døe ?
 Thj derudj bedrager vi os mest selver/
 at vi ikke i tide tenker paa døden / førend
 vi seer hende med øynene / den største
 deel af vores tid og alder er allerede
 forbi / og det / som vi endnu hafver til-
 bage at lefve / det har døden magt og
 Herredømme over. Anvende vel alle
 dine timer af din alder / og saa skall
 det skee / at du skall ikke stoele meget
 paa den dag / som kommer i morgen/
 dersom du retteligen bringer denne
 dag i dag an / som du bør. Lifvet
 forløber og forgaar i det det opsettes
 og forhales. Alting er os fremmed fo-
 re / men tiden allene er vor egen.
 Jeg ville derfor gierne / at du ville
 vel tage din tid udj agt / og begynde
 snart at bruge hende vel effter det ge-
 meene ordsprog / som vores forfädre
 har fundet saa stor behagelighed udj :
 Det er for silde at spare paa bun-
 den : Thj det mindste er ikke alleniste
 da til overs / men endogsaa det aller-
 verste,

verste. Om de hellige dage i synderlig-
 hed / skall du tvinge dit sind / at du
 nu omstunder kand imod staae de on-
 de begiærligheder / nu alle og en hver
 ere moren overvundne af demmest.
 Den har vel fuldkommen vidnesbyrd
 nok om sin Standhaftighed / som ikke
 selv villigen gaar eller og lader sig fors-
 føre og lokke til den sinigrendes velslyst:
 Dog alligevel ville Jeg og gierne saale-
 des prøves paa en hver hans sinds
 stadighed / at Jeg efter store mænds
 lærdom og underviisning ville befale
 hannem det / at hand undertiden nogle
 dage ville lade sig fornøje med liden
 spise og grof og hvas klædedragt / at
 hand kunde sige til sig selv / det er det/
 som Jeg tilforn frygtede for. Solda-
 terne arbeider ligesaavel i freds tider
 og naar der er ingen fiende for haan-
 den / som ellers ; Kaster volde op og
 bliver drefne med nødvendigt arbejde /
 paa det de kunde dis bedre bestaae sig/
 naar det giøres fornøden. Det som
 mand ikke vil frygte sig for / naar
 det kommer / det skall mand venne sig
 til førend det kommer ; Saaledes ha-

ver og de haaret sig ad / som en gang
hver maaned haver forsøgt at lefve udi
fattigdom / og godwilligen ligesom li-
det mangel paa alleting / vaa det de
ikke omsider skulle frygte for det /
som de saa tit og offte hafde prøvet og
fristet.

Det XXII. Capitel.

Vi bør ikke at lade os intage
af vrede.

DEn hafver ikke et frendigt mod /
som lader sig bevege af hvad
uret hannem vederfares : En-
ten er den / som har giort dig noget
imod / mågtigere eller ogsaa ringere
end du er. Er hand ringere end du /
da bør du at spare hannem ; Men er
hand mågtigere end du / da bør du at
spare dig self. Du kand ikke lade see
vissere vidnesbyrd til dit kiække mod /
end at du ikke til vrede lader dig be-
vege af noget iblandt aldt det / som
dig vederfares. Udi den øverste deel
af verden / som er nærmest ved Stier-
nene /

nene / der findes ingen skyer / der høres
 og af ingen storm / eller fornemmes
 til ingen hvirvelvinde / men alting er
 der uden ald bulder og allarm ; Men
 den underste deel af verden den røres
 af torden og liunild. Paa saadan
 maade lefver ogsaa den altid udj rolig-
 hed / som hafver et høyt mod / og udj
 en stille færd og vandring holder det
 inde hos sig self / som ellers kunde
 opvække hannem til vrede. Hand
 er årbar / skikkelig og af en god
 humeur : Af hvilket mand intet skall
 finde hos den / som er altid vredladen.
 Thi den / som er hastig / ifrig og
 harmslagen / er hand ikke ubluefærdig?
 Og hvo er den / som i sin vrede er
 forvirret / og derpaa overfalder no-
 gen / at hand jo ogsaa er aldeles u-
 forskammet ? Hvorledes kand saadan
 en spåge sin tunge ? Hvorledes kand
 hand være mester over nogen af sine
 legems lemmer ? Hvorledes kand hand
 regiere sig self ? Det allerbeste derfor /
 som mand kand giøre / er at gaa i
 raad med sig self / det første mand
 fornemmer det onde begynder at stifke.



Og det er tit at merke og fornemme /
 naar affecterne vilse frembrude: Förend
 sygdommen griber nogen / da gifver
 hun tegn fra sig: Ligesom Storm /
 Regn og uvær haver ogsaa deris tegn
 og forbud for dennem; Ligesaa ere
 Der ogsaa nogle forlöbs tegn for i veien
 for vrede / letsärdighed / og andre saa-
 danne stormende bölger / som slaar
 paa et menniske og plager hans hierte.
 Det gör ikke ret saare godt / at see al-
 ting og höre alting. Der gaar os
 offte meget ont forbi: Og den slipper
 allerbest af dermed / som ey veed
 noget af dennem at sige. Vill du
 ikke være vredladen / da skall du ey
 heller være formeget omhyggelig for at
 vide alting. Den som vil udforske
 alt hvad folk siger om hannem og lede
 effter at udspörge ald ond snak / som
 kand være falden om hannem / endog-
 saa hemmeligen udj hans fienders nær-
 værelse allene / hand paaförer sig self
 urolighed og sorrig. Og mange ere
 dertil / som ellers fortolker alting udj
 en ond meennig / omendskiönt det
 var giort udj en god meennig. Der-
 fore

fore skall mand og sette noget op undertiden til en anden gang / og noget skall mand ikkun lee ad. Og en deel tilgifve og forlade. Breden skall mand tvinge paa mange maader ; En stor deel skall mand altid tage op for latter og skiemt / thj der ligger ikke stor magt paa / hvorledes og paa hvad maade os er vederfareet uret ; Men hvorledes vi haver optaget og overbaaret med de samme. Hvad er Jeg at Jeg skulle tage det saa ilde op / om nogen i nogen maade fortørnede mig noget. Mange har tit og offte tilgifvet og forladet deris frender deris forseelse / skulle Jeg da og ikke forlade nogle Skarns / skødesløse og sladdervorne folk deris fortrødenhed. Et barn bør mand at have undskyldt / for sin ungdoms uforstandighed skyld. En kvinde for kionet skyld / en fremmed for hans frihed skyld / sine egne for god omgængelses skyld / og tenke / hand gjorde os nu først imod ; Lader os betenke hvorlengte vi har været gode venner ; hand har tit og offte fortørnet andre tilforn / lader os derfor

det / som vi ellers lenge har hafft i for-
drag. Er hand en ven / da haver
hand giort hvad som hand ville ; Er
hand en uven / da haver hand giort det /
som hand burde : Lader os vige dens
nem / som ere klogere end vi / og la-
der os forlade dennem / som ere da-
rligere end vi ; Og hvem det er /
der giør os nogen fortråd / saa lader
os selv svare os saaledes. De allerklo-
geste udi verden kand ogsaa forsee sig
udi meget. Og ingen er saa forsunn-
lig / at hans forsigtighed jo kand slage
hannem feyl. Ingen er saa fuldkom-
men i alting / og saa sindig og betenk-
som / at det jo snart kand komme sig /
at hand kand giøre noget udi hastighed /
som hand siden kand fortryde. Ingen
er saa bauge for at støde og forsee sig /
at hand jo kand falde udi det / som hand
ellers tog sig meget vel vare for : Og
saa skall den og vel kunde taale at li-
de uret / fortråd og spot af andre / som
vil betenke sig paa / at der er ingen til /
som haver saa stor magt og myndighed /
at hand jo undertiden kand lide fortråd
og uret. Og dersom vi ville vel be-
tenke

tenke os udi sagen / förend vi bleve vreed-
 de / da skulle vi ogsaa letteligen kiende
 mange fri for uretten : Thi det beste
 raad og middel imod vrede er / at vi
 slutter ikke noget for tiden. Men nu
 lader vi strax den onde natur regiere
 os / og siden i hvor ringe det end monne
 være / som os haver operret / saa bli-
 ver vi dog altid ved det samme / paa
 det vi ikke skulle synes at hafve begyndt
 noget uden aarsag ; Og det / som er
 end da det allerverste / vi ere des meere
 haardnakkede udi vores vrede / fordi
 vi haver ikke billig aarsage dertil / og
 vi holder end fast derved / og lader
 hende blive jo større og større / aldeles
 ligesom det skulle være os et vist tegn
 til at mand hafde aarsag til at være
 vreed / naar mand bliver vreed uden
 maade. Hvor var det langt bedre at
 see til aarsagen og oprindelsen i sig self /
 hvor aldeles ringe og ströbebig hun
 monne være ! Det som mand erfarer
 udi de umåsende bester / det maa mand
 ogsaa fornemme hos menniskene. En
 Tiur kand blive galen / naar hand seer
 er röt klåde / af skyggen kand en for-
 giftig

giffdig slange blive vreed / og formes
 delst et hvidt klæde operres løfven og
 biørnen : Lige det samme hendes ogsaa
 de urolige og daarlige hofveder. De
 lader sig offte af en ringe mistanke
 saaledes indtage / at de endogsaa under
 tiden kalder og optager temmelige vel
 gierninger for uret og skade. Troe mig
 derforre ikkun / at det er ganske en rin
 ge ting / som vi ikke i ringe maader
 skall fortørnes over / ikke anderledes
 end om det / som smaa børn kommer
 op og trettes om. Vi bør ikke alleniste
 holde maade med vores vrede / men
 endogsaa gandske og aldeles skille os
 ved hende : Thi hvorledes kand mand
 dog holde det udj tvang / som ondt
 monne være. Dog kunde vi vel nogen
 ledes / dersom vi ellers ville / beslitte os
 derpaa / og tage os nogen umage derfor.
 Og ingen ting er tiensligere til saadant /
 end at vi betenker at vi ere dødelige.
 En hver bør at sige baade til sig selv
 og til en anden : Hvad gavn hafve vi
 deraf / at vi bære vreden saalenge / som
 den skulle vare til åvig tid / effterdj vi
 dermed spilde voris korte lif og lefnet !
 Hvorfore

Hvorfore kives vi og trettes? Hvorfore søge vi os splid og ueenighed? Thi den fienskab og det uslykkelige had / som vi bære til hin anden / kand en hid sig feber eller anden legemlige svaghed snart formeene os at kunde bære / og naar vi ere allerhidsigst udi vores vrede / da kand døden rykke os herfra ; Hvorfore stormer og raser vi da saa / og ere saa oprørke / og giøre os self vores lif og lefnet uroligt? Saa snart som en mand kand vende en haand omkring / som mand pleyer at sige / saa hastigt kand det og være med vores Ende deligt.

Det XXIII. Capitel.

Den rette armod og fattigdom er en Moder til meget gavn og gode.

Nogen kand lefve sikkerligen og rosligen / som formeget tenker paa at formeere sin rigdom; Men hand er en stakkell om hand en raadde for alld verden. At hafve sanket megen

gen rigdom / er ikke at have faaet ende paa sin elendighed / men alleniste en liden forandring derpaa. Men vil du vide hvorledes der følger intet ont med fattigdom / da ligne den Riges og den Fattiges ansigter mod hin anden / og du skall tit og offte fornemme at den fattige leer tiere og offtere ja med større glåde end den rige / og at hand haver ingen omhyggelighed / som plager hannem / hand haver sine tanker til Gud og ald hands omsorrig gaar hannem forbi som en skye ; Intet blod blifver udstörtet for hans skyld ; Røfverne lader hannem gaae sin vej / fordj hand haver intet / de kand tage fra hannem ; Og hvor farligen vejen end monne være / saa kand hand dog vandre den sikkerligen ; Men deris glåde / som kaldes lyksalig / den er ubeständig og falsk / ja en tvungen og tung glåde / der fremskinner allene i purpuret / men ikke aabenbarligen / som den burde. Og den bedrøvelse er den nem da saameget besværligere / at de undertiden ikke tør aabenbare deres elendighed / og hafver ingen større lyksalighed.

bed.

hed end sul og forrig / som opåder og
 fortærer hierted ? Rigdom / åre og
 mågtighed / og alt det / som menniske-
 ne haver saa kiært / er dog udj sig self
 ingen ting værd. Det som er godt /
 gjør et frit mod / rigdom gjør dumdris-
 stighed. Det som er godt / forårsas-
 ger et høyt moed og frendigt sind.
 Men rigdom årsager hoffærdighed.
 Du holder en for at være rig / fordj
 hand fører en stor hob kostelig dont
 omkring med sig / naar hand reysser no-
 gen steds hen / fordj hans ploug gaar
 udj alle lande / fordj at hand haver
 en stor regnskabs bog / fordj hand ha-
 ver megen jord og aufvel uden for
 Staden. Men naar du har sagt aldt
 dette ud / saa er hand dog en fattig
 stakkell. Hvorfore det ? fordj han er
 meget skyldig bort. Hvor meget spørger
 du ? Nemblig aldt det hand eyer /
 uden du maa skee meener / at der er
 ingen forskiel paa det / enten hand haf-
 ver faaet sine middele af menniskene
 eller af lykken. Hvad kommer det
 sagen ved / at hafve radske og sterke He-
 ster / som ere stafferede med purpur
 og

og herlige dekkener / og over aldt be-
 hengt med Guldklæder. O hvad
 var det en stor åre for de tider / naar
 en Feldtherre udj sin seyer og triumph
 red ifkun paa sin Hest / og lod sig
 nøje med den / endog hand hafde
 den ikke gandske allene / men børnene
 hengde end ogsaa paa hver sin side af
 Hesten : Paa den tid / som kaldes
 den guldene tid / da var der viise
 mænd / som stode for regieringen/
 som *Possidonius* meener ; Og hvo
 kunde være lykkeligere end det slags folk/
 de lefvede effter naturen self udj alle
 ting / og hun var dennem ogsaa / som
 en Moder til forsvær og beskiærmelse
 udj alle ting ; Men nu har gierighed
 omstunder trengt sig ind til det aller-
 beste udj verden. Og imidlertid at
 hun ville alt drage det ene til sig eff-
 ter det andet / og anvende det til sin
 egen nytte / da haver hun giort sig
 alting fremmed / saa at i det hun al-
 drig kunde faa nok / mistede hun og
 derved alt det hun hafde / De haf-
 de uden suk og Sorrig mange rolige
 nætter / som tilforn søgte skoufven og
 boede

boede udj mod Solens brynde / og for
 vinterens Kuld og regnens mangfoldig
 hed skiulte dennem udj deres løshytter.
 Men endog mange klåder sig nu udj
 purpur og kostelige klåder / dog allige
 vel ere de urolige / og mange onde tan
 ker og bekymringer hindrer dennem udj
 Söfnen ; De kunde i fordum dage
 ligge paa den platte Jord og bare
 mark / og sofve dog meget søt / de be
 kostede da ikke udgrafvede hvelninger o
 ver sig / men de laa altid under aaben
 himmel / og maanen og stierne løbe
 omkring oven over deris hoveder. O
 et ypperligt nattefyn ! Den tid gif dog
 alligevel ilde hen / fordj alting gif saa
 tyst og saa stille af / og ingen viste at
 forstaae sig paa det gode / at hand baa
 de om natten og om dagen kunde beskue
 dette daglige og maledede huus : Da
 kunde mand med lyst see og merke / hvor
 ledes himmelens tegn og stierne blefve
 offte borte midt paa Himmelen / og
 hvorledes andre fremskinnede / som ikke
 tilforn hafde ladet sig tilhyne ; Hvor
 fore skulle det da ikke være meget godt /
 at hafve saamange pundertegn allesteder

§

at

at speile sig udj. Men saasnart der
 kommer nu ikkun en Skade og setter
 sig paa huusene / da bliver menniskene
 strax bange / og det allerringeste hanen
 hand vrier sig og knarker / da bliver de
 strax saa hiertklappede / at de lukker
 dem ind udj deres anstrøgne sengekam-
 mere / som de vare ikke engang hiemme.
 I gammel dage hafde de ikke store hu-
 se / som temmelige byer ; Men de
 boede paa aaben mark / baade for veyr
 og for vind hafde deris skiul bag en
 flippe og under et træ. Deres brønde
 vare ikke grafvede eller lagde med render/
 eller og som hulde ikke vand / fordj
 der kommer skarn udj dennem. Men
 vandet udj kilderne var altid frisk og
 rindendes. Deres mark / endogsaa
 uden teppe og giårder / stoed saa / at
 mand maatte lyste sig ved at see hen-
 de ; Og hvor der end fantes noget
 huus / da var det intet andet end
 idel bonde = hytter. Lad derfor dine
 tanker / o menniske ! rinde her hid/
 haf omhyggelighed for dette / og ønske
 dig intet andet end dette / at du med
 dig self kand være vel fornøjet / og med
 aldt

aldrig det gode / som du af dig selv kand
forhverfve / est du klag / da kast aldrig
andet fra dig / ja paa det at du og
derved kand vorde vris / og dersom
der er noget i vejen / som sinker dig /
da see til / at du enten kand forrette
det med en hast / eller ogsaa skille dig
aldeles af dermed. Lad dog engang
fare fra dig dette svigagtige gode: Hvil-
ket er bedre for dennem / som allene
haver det udj haabet / end for dennem /
som allerede haver det udj eye: Der-
som der var noget vist og bestandigt der
iblandt / da maatte jo menniskene en-
gang blive mettede deraf; Men nu gaar
det jo saaledes til / at meere vil jo
altid meere hafve. Saavidt derfor
som dig mueligt kand vare / da vill
Jeg raade dig / at du holder dit legeme
udj tvang / men lader Sielen raade
og Regiere. Ingen fødes rig til ver-
den; Men alle de / som fødes / den-
nem er det befalet / at de skulle lade
sig nøje med føde og klæde. Og strax
effter fødselen tager ingen kongeriger
godvilligen imod os. Derfor bør vt
ogsaa saaledes skikke os / at vi lader
see /



see / at vi ikke lesver for vores liggens-
 defæes / skyld ; Men aldeles paa
 den maade / ligesom vi ikke kunde lesve
 foruden legemer.

Det XXIV. Capitel.

Om dette livs jammer og
 Elendighed.

A leve er at være udj frig / hvors-
 fore mand ogsaa faar at skikke
 og lasve sit sind til alting / og
 tenke ikke saameget paa det / som ge-
 meenligen pleyer at ssee / som paa det
 der kand ssee : Thj hvad er der i verden/
 som lykken joe ikke kand tage bort fra
 vores øjne medens det end staar udj
 sin allerstørste flor og blomster ; Og
 hvo veed ikke at mand allermest bør at
 frygte sig for lykken / naar den seer
 allerbest ud. Nu bruger hun vores
 egne hænder imod os til onde / nu ta-
 ger hun til sin egen magt og styrke /
 og fører os udj ulykke og fordervelse /
 uden nogen anden hovetmand ; Ingen
 tid kand vi stole noget paa hende ; Thj
 udj

udj hendes allerbeste loffemad finder vi
 aarsage til at sukke og sørge ; Udj den
 tryggeste fred land snart opkomme
 u-eenighed og krig / og deunem / som
 vi da tenker at have størst hielp udaf/
 maa vi og frygte os fore. Vores
 venner land snart blive vores venner/
 og vores *allierede* , snart vores fiend-
 der ; Udj den allerdenligste sommers
 tid / land våirets stilhed og rolighed /
 vendes ofte om til en hastig storm /
 som land våre større end den / der blås-
 ser om vinteren ; Vi maa ofte uden no-
 gen fiende lide meget / som land våre
 ligesom fiendtligt. Ja udj vores aller-
 største lyksalighed land vi og ofte finde
 arsage nok til at giøre os skade og u-
 lykke / dersom ellers ingen anden aar-
 sage fandtes. Den som lever aller-
 mandeligst / land hastig noch blive syg /
 den allersterkeste land snart blive belæs-
 den med en Svindsot / den uskyldigste
 straffet / og den / som er meget stille
 og ingetaagen / land hastigst faa stør-
 ste urolighed. En ulykkelig hendelse
 land snart paaføre os noget nyt / ved
 hvilket vi / som ellers ligesom hafde
 forglemt

forglemnit saadant / maa fornemme hvad
 lykken kand gjøre. Alt hvad mand
 udi mange aar ved megen m \ddot{o} je og ar-
 betde / og ved Guds s \ddot{o} nderlige hielp
 og b \ddot{i} stand har kundet samlet sig / det
 kand altsammen paa en dag blive os
 frataget og forsvinde. Saa intet er
 at bygge paa / hverken for de Regie-
 rendes Herrer eller den gemeene Mand.
 Derfor skulle vi og vell betenke os paa
 allting. Og bestyrke vores sind og
 fornuft imod alt det / som os kand paa-
 komme. Dette eene veed Jeg / at
 alle menniskernes gierninger skall alle
 engang forgaae / saa at vi lever iblandt
 idel forf \ddot{a} ngelighed og ere alle skr \ddot{o} belige;
 Og ingen kand forsikre sig selv om sit
 lif indtil om Morgenens. *Alexander*
de Macedoniers Konge hafde i en ulyk-
 kelig tid begyndt at lære at maale
 Jorden / paa det hand kunde vide /
 hvor liden verden hun var / enddog
 hand ikkun alleniste hafde intaget den
 mindste deel af hende : Men Jeg si-
 ger / at hand var ulykkelig derudi / af
 aarsage at hand bedre burde at hafve
 betenkt sig / at hand har ikke sit tilnaft
 med

med Rette / hvilket var at hand blev
 kaldet stor : Thi hvo kand rose sig
 af at være stor udj saa lidet.

Det XXV. Capitel.

Om deres daarlighed og blind-
 hed / som lefve deres tid hen
 udj vellyst.

W I har tillsagt og henlovet vores
 sind og hierte til ald vellyst og
 glåde / enddog det er intet andet
 end begyndelse til aldt ondt at være
 omhyggelig for saadant / og vi haver
 gandske givet os hen til argierighed /
 et højt og stort navn og andet saadant
 forfængeligt og forgiengeligt. Hvad
 skall Jeg da nu raade dig at giø-
 re ? Jeg raader dig slet intet nyt:
 Thi mand kand dog ikke faa boed
 paa det nye begyndte onde : Men
 det i synderlighed vill Jeg raade dig
 at du hos dig self betenker dig hvad
 som er dig fornøden og ufornøden.
 Det er ikke saameget at forundre sig
 over / at du lever ikke paa Kongelig
 maneer

maneer og at du ikke begiærer feede
 vildsvin / eller fugletunger eller ogsaa
 saadanne ubrugelige overdaadigheds
 tingester / som mange ellers nu
 giøre / hvilke ikke lengere vill bruge
 alt hvad der er paa dyrene / men deraf
 udvelger sig alleniste nogle synderlige
 og sår stykker : Men da vill Jeg fors
 undre mig over dig / naar du og ikke
 vill forsmaa grofft brød / men bilde
 dig ind / at urterne paa marken
 naar behof giøres / ere ligesaavel
 vorne for menniskene / som for quæ
 get ; Thi hvad er det magt paa
 liggendes hvad det er / som mand for
 tærer / efftersom det bliver dog forderfvet/
 saameget som mand fortærer ; Men
 om det maa skee torde forløste dig at
 mand setter mange slags retter for
 dig af det / som er fanget i vandet
 og paa landet / da er vel en deel
 deraf behageligt / naar det strax bæres
 fersk frem paa bordet / og en deel /
 naar der er lenge blevet given derpaa/
 og det er bleven nødt til at blive saa
 fedt / saa at fedmen flyder omkring
 udi saderne / og kaad ikke holde
 sig

sig udj maden / men hvor vel det er
 end da flyet og krydet / saa bliver
 det dog raadet og sktendt tilsammen/
 saasnart det kommer udj maven. Vill
 du derfor intet agte om den vellyst /
 som du kand hafve af maden / da
 see til udgangen og hvad ende det
 tager. Derfor siger Jeg og altid
 ved mig selv / saa offte / som noget
 saadant glimrer mig udj øynene ;
 Og Jeg seer enten noget prægtigt huus
 eller mange *chamererede* pager og tie-
 nere / eller og en kostelig karm /
 som henger paa forgylte hiul : Hvi
 forundrer du dig over saadant / hvad
 selsomt er her at see. Det er ikkun
 en pragt og et stats / som de lader os
 allene see / og eyer dog intet meere
 deraf : Thi den forgaar og forsvinder /
 naar mand end derudj finder allerstørst
 behagelighed : Leg dig derfor heller eff-
 ter den sande rigdom / og lær at væ-
 re fornøjet med lidet / at du med et
 godt moed og mandigt hierte kand sige
 saaledes : Gud give mig allene mit
 daglige brød ; Jeg skall endelig hafve
 mad ; Med enten Jeg åder grofft el-
 ler



ler smaat brød / det ligger naturen in-
gen magt paa. Jeg tørster og un-
dertiden ; Men enten vandet bliver ta-
get af den neste Sde / eller og det bli-
ver sat udj snee at blive kølnet / det
ligger ey heller naturen noget magt
paa : Enten drikke = karret er af Guld
eller *Christal* , eller ogsaa af slet og
ret glas ; Enten det er kommen fra
den Stad *Tibur* , eller ogsaa det er af
perlemoder , det giør mig aldeles lige
godt. Derfor vill Jeg og intet hel-
ler have dig paamindet om / end om
det eene / som ellers aldrig nogen kand
høre for tit / nefnlig at du udj alle ting
retter dig effter naturen. Hvad bekym-
rer du dig om / enten hvorledes dit
bord det er / eller hvordan dit Sølfs-
tafel skall være / eller ogsaa hvorledes
det vell skall blive tilberedet og bort-
sat igien : Thi naturen begiærer dog
intet meere uden maden allene / og
hungeren er ikke storverdige / men vell
til freds med allene at stilles / og
saa igien at holde op. Hvad der
er da tilovers / hører altsammen til
den skadelige overdaadighed / hvilken
giør

gjør største uroe og bekymring. Om du meener at du endelig faar at hafve en liden dreng med et venligt ansigt / som skall bære dig vinen / og at besgeret endeligen skall være klart og skinnendes / iblandt andre naturens egne forordninger er denne den fornemste / at fornødenhed har betaget os ald vemmelse / hvilket og er skeet ved hannem / som er ald verdens skabere / hvilken haver foreskrevet os vores lefvens maal og Regel / nefulig at vi skulle åde til vores fornødenhed og styrke / og være ikke kræsene og lekkere. Det er skammelig at skattere sit liffes lykfsalighed af sit Sølv og af sit guld : Thi penge har endnu aldrig gjort nogen Rig ; Men tvert imod alle og en hver jo meere og meere unyttelig. *Alexander de Macedoniers* Konge var fattig noch / saalenge *Darius* og de *Indianer* florerede ; Men der hand hafde overvundet dennem / da søgte hand effter / hvorledes hand kunde bemågtige sig altingist self / hand lod grandfke det u-bekjendte Haf ; Udsende nye flaaeder udj den store strand / som

som gaar om al verden / og oplukke sig dörren og laasegangen til den gandske verden : Spör du af hvad aarsage saadant skeede / da skeede det derfor / at den begynder at kunde have meget / som haver meget / og den som sanker meget / hand er altid besgiärlig efter meere : hvilket er en beviisning til at mange meener sig ikke at have nok / som dog haver nok ; Men den / som lader sig nöje med det hand haver / hvilket aldrig / nogen rig monne giöre / hand söger og intet videre : Thi det er aldrig lidet / som er nok / og det er aldrig noch / som er meget : Lader os derfor bruge denne naturens velgierning vel / som saa höjligen er at agte / og lader os tænke / at det er det beste hand har giort imod os / at vi uden kiedsomnelighed tager imod alt det / som vi af fornödenhed behöver.

Det XXVI. Capitel.

Mennisket udj fornufften allene o:
vergaar alle andre skabte ting.

Eg fand ikke paa nogen bedre maade

maade gafne dig / o menniske / end at
 Jeg viser dig dit eget gode / og at
 Jeg skiller dig fra de umålende bester /
 og fører dig med Gud. Hvorfore
 vill du styrke dit legemes Kræfter og
 øfve dig udj din styrke: Thi naturen
 haver dog forundt en deel af de umå-
 lende bester større kræfter end dig. Hvi
 smykker du dig saa / og haver saadan
 omsorg for din skabning og stikkelse?
 Naar du har gjort dit allerbeste / saa
 ere der dog mange dyr / som overgaar
 dig udj deylighed; Hvi kiemmer og
 krøller du med saa stor flid dit hoved
 haar? Thi om du end lader det hen-
 ge lige ned / som *Scytherne*, saa
 slyer dog Hestens man tykkere omkring/
 og lövens hals bruser deyligere; Vill
 du beslitte dig paa at være raske /
 saa gaar dog Haren dig langt over /
 vill du derfor overgive det / hvorudj
 du endeligen maa gifve dig tabt / i
 det du stråber effter det / som hører
 dig ikke til / og igien legge dig effter
 dit eget gode; Da merk hvad det
 monne være nemblig et vel beskikket
 og reent / godt sind / som stråber eff-
 ter

ter det / som er Gudeligt / og op-
 højer sig over det / som er menneske-
 ligt / og holder ingen ting meere
 for at være fornøffigt paa Jorden end
 sig self allene ; Hvilket er da det for-
 nemste og beste gode udj dette lif ?
 Det er en fuldkommen fornøffst / hvil-
 ken du derfor bør at beslitte dig paa/
 at hun kand tiltage hos dig dis meere
 og meere / saavidt mueligt kand være
 indtil din sidste ende og yderste.
 Og prise dig saa da ret lyksalig /
 naar dig altid glæde hendes og ve-
 derfares : Thi du seer jo at du
 iblandt alt det / som menneskene skra-
 ber til sig / ønsker sig / og saa vel
 forvarer og giemmer / findes aldees
 les intet af det / ikke alleniste / som
 du helst skulle ville ønske dig / men
 endogsaa intet af det / som du ikkun
 ellers saa løselig skulle ville begiære ;
 Jeg vill derfor forestille dig en liden
 vis maade paa hvorledes du kand
examinere dig self / og fornemme om
 du est fuldkommen : Nefulig du skall
 der først finde og fornemme det rette
 og fuldkomne gode / naar du kand
 forstaa

forstaa dig paa at den ulykkes-
ligste i verden er den allerlyk-
saligste.

Det XXVII. Capitel.

Om det fri Sinds hypperlighed /
som med dyder er begafvet.

Nogen dyd ligger i skiul / en hel-
ler er det hendes skade / om hun
end skulle skiules / den dag skall
vel komme / paa hvilken hun vel skall
komme for en dag igien ; Enddog
hun formedelst tidernes vidervertighed
og ondskab haver nogen stund været
skiult og forborgen : Og den er ikke
fød mange til beste / som alleniste
tenker paa de folk / som ere til udj
hans tider : Thi der skall dog følge
mange 1000 aar derpaa og mange
100000 mennisker dereffter. See
derfor hen til de tider : Thi omend-
skiønt misundelse vil ikke tilstede at
dine gode gierninger maa komme for
dagen / saalenge som du leser ; Der
skall dog de komme effter dig / som
uden

uden fortørnelse eller gunst / skulle
 Dømme som det er ; At skrømte gafs-
 ner intet : Thi det er ikkun faae
 mand kand bedrage dermed / at mand
 udvortes lader / som mand ere from-
 me / men sandheden er paa alle st-
 der af sig selv altid den samme og
 bliver altid bestandig. Det beste go-
 de og største lykfsalighed er at hafve
 et sind / som foragter alt det / som
 uformodendes kand paakomme / og som
 glæder sig ved dyden og det gode /
 eller ogsaa Sindens uovervindelige
 Krafft og forstandighed / som forstaar
 sig paa alleting / og i alleting veed
 at stikke sig vel med megen høflig-
 hed. Saa haver Jeg da lyst til
 at beskrive og holde dem for lykfsalige
 mennisker / som har intet godt eller
 ondt / uden efftersom hans gemytt
 er self enten godt eller ondt til.
 Hvilken som elsker det / som redeligt
 og årligt monne være / som er for-
 nøjet med dyd og ikke ophøjer sig af
 nogen hastig og uformodendes lykke/
 en heller formedelst nogen ulykfselig
 hendelse lader modet falde ; Den som
 veed

veed intet af større lykksalighed at sige /
 end den / som hand kand self forarsa-
 ge sig ; Og den / hvis største vellyst
 er at foragte ald vellyst ; Thj dyden
 er en ypperlig ting / der er høyt at
 agte / og staar Kongerne self an /
 hvilken ikke lader sig overvinde eller
 trätte udaf noget. Men vellyst er
 ringe / trållagtig / skrøbelig og forgiens-
 gelig / hvis rette bolig er Horehuuse
 og Kroehuse ; Men dyden lader sig
 finde udj Guds huus ; Vellyst skiuler
 sig gierne og søger de mørke steder / og
 skiulte kraager / paa det hun ikke
 skall aabenbares af nogen / hun er skrø-
 belig / krafftesløs stinkende af vin og
 balsom / giør blege kinder og udkræver
 adskillige *medicamenter*. Et årligt ge-
 myt forandres aldrig eller haver veder-
 stnggelighed til sig self / fordi det ha-
 ver altid sigtet til det beste ; Men
 naar vellysten tilføyer nogen allerstørste
 fornøyelse / da forsvinder hun strax og
 bliver borte. Hver den / som hol-
 der sig nær til dyden / hand giver alle
 mand god forhaabning om sig udj
 alleting ; Men den / som følger vel-
 lyst

lyst effter / hand bliver forskudt / er
 uden styrke og gandske vanslegtig fra
 det gode : Thi jo meere hand gifver
 sig til vellyst / jo meere er hand be-
 giærlig dereffter ; Ligesom mand med
 stor besværing og farlighed jager effter
 vilde dyr / og haver endog større for-
 tråd undertiden med at tage vare paa
 dennem og beholde dennem / naar de
 ere blefne fangne / efftersom de man-
 ge tider farer ilde med dennem / og
 dråber dennem / som de ere blefne
 fangne af ; Saaledes er det og ilige-
 maade med vellyster ; Thi jo fleere
 og større de ere / jo ringere ere de /
 og jo fleres trål og tienere / som af
 den gemeene mand prises lyksalig. Og
 j ogsaa / som hade dyd / og dydens El-
 skere og dyrkere / j giøre en heller der-
 med noget nyt : Thi svage dyne red-
 des og altid for Solen / og fand ikke
 fordrage den klare dag / hvorføre dyd
 er ogsaa den sande lyksalighed / til
 hvilken vi og alle ere forbundne lige-
 som med en åd ; Saa at vi bør lide
 alt det som dødeligt fand være / og ikke
 lade os forskrekke ved det / som en er
 udi

udi vores magt at forhindre. Udi
 et Kongerige paa Jorden er der ingen
 frihed / nu ere vi og alle fødde udi et
 Kongerige / derfor er det ogsaa vor
 frihed at adlyde Gud : Hvorfore Jeg
 og dristeligen tør bekiende og sige / at
 Gendragtighed er det højeste og beste
 gode der kand være til : Thi der bør
 jo alle dyder at være tilsammen / hvor
 der er enighed og samdragtighed / og
 derimod alle laster derfra at bortvige.
 Men maatte vel nogen sige / du legger
 dig heller ikke effter dyd og fromhed /
 uden fordi du vil forvente og forhaabe
 dig nogen lyst eller glæde deraf ; Men
 det er at agte / at mand leger sig ikke
 fornemmeligen effter dyden for den aar-
 sage skyld / at mand vill hafve nogen
 vellyst af hende ; Men omendskiont
 mand haver end sit henseende udi saa-
 dant til langt andet / saa faaer mand
 dog og den frugt af hende for sin
 umage : Thi ligesom der paa den
 ager / som før sæden er pløjet og til-
 giort / voxer ogsaa iblandt sæden ad-
 skillige andre blomster / som forløster
 øyenene / men sædemanden haver dog
 alligevel

alligevel ikke hafft sin henseende til
dennem den tid hand saaede sin säd :
Saa er og en heller vellyst og gläde
den lön / som mand haver af dyd /
eller den aarsage / formedelst hvilken
mand besitter sig paa dyden / men
alleniste noget / som kommer derefter
af en hendelse / og ligesom af sig
self.

Det XXVIII. Capitel.

Gierighed styrter Menniskene
ud i mange grove synder og
laster.

Naturen bringer og förer os ikke
til nogen synd eller last ; Men
hun har födt os frj og fuldkom-
men : Thj hun haver ikke sat os no-
get aabenbarligt for vores öjne / som
kunde opvække eller tilskynde os til gie-
righed ; Men Sölf og Guld har hun
lagt os under voris födder at vi skul-
le træde og gaa derpaa / og derhos
ogsaa alt andet / som vi ellers trykkes
og

il og trenges af. Naturen haver vendt
: os vores ansigter op imod Himmelen/
de paa det hun vilde at vi her nedent
/ skulle see op ad alle de meget herlige
n og forunderlige ting / som udi hende
n vare gjorde : Dette siger Jeg haver
er hun sat os over ; Men guld og Sølv
g og Jernet / hvilket for de andres skyld
lader os aldrig have fred / dem haver
hun skjult for os udi Jorden / lige-
som de ting vare os skadelige at betroes ;
Men vi haver Self bragt dennem op
le for en dag / paa det vi kunde have
noget at stride og klamris om ; Vi
grafve Sølv op / og opkaster jorden med
stor møye effter det / som baade er en
aarsage og tilhielp til ald vores fare
og ulykke ; Vi betroe lykken ald vo-
res Elendighed / og skammer os ikke
ved at holde det for vores ypperste og
beste gøde / som i Jorden var det nes-
derste og underste ; Vil du vide hvad
for en falsk glantz der skinner dig udi
dynene : Da maatte du vide / at der
er intet slemmere og sortere til end
saadant / saalenge / som det ligger ned-
sunket og nedveltet udi sit eget skarn

og dynd : Thi hvorledes seer det ud /
 naar det opgraves og opdrages igien-
 nem de lange gange af den mørke og
 sorte Jord ? Sandeligen førend det
 bliver ferdigt og rensset fra sitt skum
 og skarn / da er der intet uskikkeligere
 til ; Og vill du dernest ansee og be-
 skue dennem / som med saadant arbej-
 de omgaaes / og ved hvis hænder disse
 haarde ufrugtbare / og uanseelige jord-
 klumper bliver reengiort / da skall du
 bemærke / hvor sorte og slemme de ere /
 og dog alligevel besmitter disse Stålen
 meere end legemet / og den / som eyer
 og besidder noget af dennem / er langt
 ureenligere end de / som dennem for-
 arbejder. Vil du derfor hafve no-
 gen myndighed / som dog kand være
 gafnlig og ingen til skæde / da see
 til at du aflegger alle dine synder og
 laster fra dig. Der findes mange /
 som kaster ild paa byer / som ruinerer
 det / som i saa mange aar har været
 sikkert og uovervindeligt / som opkaster
 volde ligesom Slotte / og med mur-
 brekker / og andre saadanne Storm-
 redskaber / sønderbryder de store og
 forstreckte

forfækkelige høje mure / som mand
 ellers kunde forundre sig over. Der
 findes ogsaa mange / som driver store
armeer for sig / og forfølger deres
 fiender digt efter udj hælene / og om-
 sider gandske besprengt med fiendernes
 blod / kommer undertiden saavidt / at
 de faar det store og vilde haf udj sigte.
 Men disse samme i det de hafver o-
 verbundet deres fiender / ere de ogsaa
 self blefvet overvundne af deres egne
 velslyster og begiæringer ; Thi der
 er ingen / som staaer dennem imod /
 naar de kommer / og ikke heller ha-
 ver de staaet deres egen årgierighed
 og grumhed imod : Fordj i det de
 siintes at drive andre / da driver
 de dem Self / saa at / naar de
 end haver været onde imod andre /
 saa fornemmer de og / at de ha-
 ver været onde imod sig self /
 og paaført sig self den vold og
 overløst / som de haver skadet saa
 mange andre med. Troe du der-
 fore ingenlunde / at nogen fand
 blive lykkelig ved andres skade og
 ulykke.

Det XXIX. Capitel.

Menniskene agter alt for højt
det / som i sig selv er ifkun
foragteligt og ringe.

Alle og en hver spørger / hvad no-
gen haver ; Men ingen spørger/
hvorledes eller hvorfra hand det
haver. Allesteds er en hver agtet
ligesom hand haver 'middeler til / end-
dog / at der er ingen gierighed til
uden sin straf ; Omendskönt hnu end
self er den allerstørste Straf ; o hvor
megen sorrig og hvor megen graad
kommer hun af sted ; Hvad for jam-
merlige ting attraae i effter / og hvad
for ynkelige ting gaae i frugtsommeli-
ge med ; Leg nu derforuden hertil de
daglige bekymringer / hvilke plage en
hver effter sin maade / saa skall du be-
finde at rigdom og penge eyes og be-
siddes med større fortråd og viderver-
tighed / end de adspørges. O hvor
søge da mange effter deres store skade
og ulykke / hvilken baade hender sig i
mange

mange maader / og synes dog endnu
 at skulle blive større : Dog holder men-
 niskene end da den Mand for at være
 lykkelig / som er rig / og ønsker at kun-
 de naae hans mon / og faae det hand-
 eyer. Jeg maa vel bekiende / at det
 er sanden ; Men hvad derfor ? Mee-
 ner du at den er derfor dis lykkeligere/
 som haver baade elendighed og misun-
 delse at drages med ? Nej ! Gud
 gifve / at de som ønsker sig rigdom /
 ville raadføre sig med dennem / som
 ere rige / og at de / som søge efter
 åre / ville raadføre sig med de årgterige /
 og med dennem / som allerede ere op-
 højede til allerstørste *dignitet* og værdig-
 hed : Thi da skulle de sandeligen vel
 omstifte og forandre deres ønske / i
 den sted de stråbe altid efter det / som
 nyt er / og foragter det gamle. Og der
 er en heller nogen i verden til / som
 lader sig med sin lykkelighed være for-
 nøjet / om end hun kom til hannem i
 fuld rend. Rigdom / åre og magt
 drager alting fra det / som ret ler / og
 alt det / som efter vores meening er
 kosteligt og dyrebart / det er udj sig
 self

self ikke meget vârd ; Vi forstaar os
ikke paa / som det sig burde / at omgaaes
med de ting / som ikke bør at agtes
saameget af det store ord / de er kom-
met udi / som af deres egen natur og
egenskab : Thi udi saadanne ting /
som allene berømmes for at være goe-
de / er aldeles intet / som Kând betage
os vores hjerter / uden det allene at
vi ere kommen i vanen at forundre os
over dennem : Thi de roeses og be-
rømmes ikke fordi de ere saameget tien-
lige ; Men derfor haver mand saastor
begiârlighed til dennem / fordi de
roses.

Det XXX. Capitel.

Den vise og kloge er en Her-
skere over den gandske verden.

Nogen ting eller nogen lykke en-
ten ond eller god forhindrer den
vises gierninger ; Thi enten det
gaar ilde eller vel / saa veed hand
at skikke sig dereffter ; Udi medgang
veed hand og at styre sig self / og i
modgang

modgang slaaer hand sig mandeligen
 igiennem / saa at den / som en ret viis
 og forstandig Mand / skall noch vide
 at lade see sin Dyd udj rigdom / om
 hand bliver nogen tid rig / eller ogsaa
 saa / om det kand ikke andet være udj
 sin fattigdom ; Kand det tilstedes han-
 nem / at hand maa lade see sit gode /
 da skall det og skee udj hans faderne
 land ; Hvis ikke / da udj landfngtig-
 hed ; Og hand skall ikke lade sin from-
 hed fare / enten hand er en Feldt-Overs-
 ste eller ogsaa en gemeen Soldat / en-
 ten hand er frisk og karst / eller ogsaa
 syg og skrøbelig ; Og i hvad lykke
 ham end vederfares / saa skall hand
 dog altid vide at indlegge sig nogen
 berømmelse af hende. Der ere nogle
 slags folk til / som kunde temme saa-
 ledes de allervildeste Dyr (som ellers
 kand forskrekke menniskerne naar de
 møder dennem) at de godvilligen lader
 sig regiere af dennem / og ere dog ikke
 dermed alleniste til freds / at de beta-
 ger dennem deres forige vildhed og
 grumhed / men endogsaa giøre dennem
 saa tamme / at de end kand tage den-
 nem

nem udj husene til sig. Den / som retter en Lofve af / Kænde stikke sin haand ind udj munden paa hende ; Den / som tager vare paa Tigeren / Kænde kysse og klappe den / naar hannem lyst ; En Morian kænde byde en Elephant at falde paa knæ for sig og gaae paa liner. Saaledes er ogsaa den vise og forstandige en kunstner til at spåge og tvinge det onde : Saa at enten hannem paa kommer bedrøvelse / fattigdom / forhaanelse fengsel / landflygtighed / som ere over aldt forskrekkelige / saa bliver de dog strax holdet udj tvang / og med sagtmødighed baaren / saasnart de rammer paa hannem.

Det XXXI. Capitel.

Legemet prydes formødelst sindens gæfver.

Mig synes / at den har storligen faret vild / som har sagt : Den dyd alleniste er behagelig / som kommer af et døyligt og smukt skabt legeme : Thj dyden behøver self ingen

gen prydelse / men er udi sig self
 smuk nok / og giør legemet skikkelig
 og håderligt. Af ringe Stamme
 kand ofte fødes en fornemme Mand/
 udi et ringe og ilde skabt legeme kand
 ofte fremskinne et deyligt og ypperligt
 sind. Saa at mig siunis / at na-
 turen i dette fald haver giort det saales-
 des hos nogle / at hun dermed kunde
 beviise at dyden findes paa allesteder /
 paa det at vi og kunde vide / at sin-
 det besmitter og forderves ikke ved le-
 gemets vandskabning ; Men at lege-
 met bliver smykket formedelst sindsens
 ypperlighed. Alt det / som ellers udi
 sig self er slemt / det bliver altsammen
 deyligt naar dyden kommer dertil : Vi
 siger vel at et kammer er lyst / dog
 alligevel er det om natten meget mørkt.
 Saaledes er det ogsaa at forstaa med
 de ting / som af os holdes for at være
 middeler til dyd eller udyd / saasom ere
 rigdom / deylighed / ære og værdighed
 eller magt og velde ; eller ogsaa der
 tvært imod / døden / Landflygtighed /
 sygdom og anden sorrig / og alt andet/
 som vi enten meere eller minder frygter
 fore :

fore : Thi menniskens egen ondskab
 eller fromhed giør det at de siges en-
 ten at være onde eller gode.

Det XXXII. Capitel.

Hvorledes vi hafver at foragte
 alle menniskens daarlige
 domme / som de felde
 over os.

Vi holder en hver snart meget af
 os self / dersom vi finder nogen /
 som vill sige / at vi ere gode /
 fornemme / Kloge og hellige folk : Thi
 det giver vi altsammen strax magt ;
 Vi ere og ikke fornøyet med maade-
 lig roes og berømmelse. Alt hvad
 som hyklere uden blusel bærer paa os /
 det tager vi gierne imod / ligesom de
 for vores dyd skyld være os saadant
 skyldige. De som siger os / at vi
 ere gode og forstandige Mænd / den-
 nem holder vi med / enddog vi vide
 at de offte lyfve meget ; Og saa
 galne ere vi / at vi endogsaa ville
 være

våre rofede udj det / som vi dog aller-
 meft giøre tvert imod det gode : Thi
 enddog nogen känd lide ftraf for fin
 tyrannie og grumhed / faa vill hand
 dog hafve ord for at våre den allerbes-
 fte og hafve lidet ufkyldeligen / og end-
 dog nogen känd hafve faaet fin rigdem
 med tyfverie og vold / faa vil hand
 dog hafve nafn for at våre liberal
 og rund / ja omendfkiönt nogen er
 lösagtig og druffenbolt / faa vil hand
 enddog siges at lefve fparfommelig :
 Hvoraf det og kommer / at vi ikke vill
 rette og bedre os / fordi vi meener og
 indbilder os / at vi ere de allerbefte.
 Der Kong *Alexander* var udj *Indien*
 og med frig ødelagde alle de folk og
 lande / fom laae paa grenferne / da
 blef hand fkiødt med en pil udj
 en beleyring for en af *Ståderne* /
 der hand reed om muren og vilde be-
 fee / hvor det var fvageft / og blef end-
 da lenge ved fit forehavende / at hand
 kunde fuldkomme det / fom hand haf-
 de begyndt ; Men fom blodet blef ftils-
 let / pinen begyndte at formeeres /
 og beenet blef effter haanden jo meere
 ftift

stift af det / at det hengte saa ned
 for udi stirbøvelen / da blef hand nød
 til at holde op og aflade / og sagde :
 Alle sværger vel paa / at Jeg er den
 Guds *Jovis* Søn ; Men dette saaer
 bår vidne om mig / at Jeg er et
 menneskes Søn. Lader os ogsaa
 giøre det samme / og naar hylere vil
 narre os en hver udi sit sted / da
 lader os sige til dennem : J sige vel
 at Jeg er forsigtig ; Men Jeg seer
 vel hvormeget Jeg ønsker mig / som
 kand være mig skadeligt / og Jeg for-
 staar ikke endnu det / som fornøjelsen
 lærer andre dyr / nefnlig at holde maa-
 de paa min mad og paa min drikke /
 og Jeg veed ikke endnu hvormeget Jeg
 deraf skulle tage til mig og bruge.

Det XXXIII. Capitel.

Om den affkyelige Last /
 Drukkenskab.

Hvor suult er det vel / at fylde
 meere i sig end mand kand
 taale / og ikke vide maade paa
 sin

sin egen mafve. Hvormange har gjort
 det udi deres drukkenskab / som de skama-
 mer sig ved / naar de bliver adrue ;
 Drukkenstab er sandelig intet andet /
 end en Self-gjort og villig galenskab /
 effter Kong Alexanders exempel , som
 udi et giestebud stak sin beste og oprig-
 tigste ven Clytum ihjel / og der hand
 siden besindede sig / hvad for en ond gier-
 ning hand hafde gjort / ville hand tage
 lifvet af sig self. Drukkenstab paafin-
 der og aabenbarer for os alle synder og
 laster / og setter ald blyfardighed til side /
 som ellers straber effter at forhindre alle
 onde tanker og gierninger ; Og naar vi-
 nen gaar ind / da gaar aldt viddet ud ;
 Aldt det onde kommer da for en dag /
 som tilforn laae udi skjul / og da kand
 en letfardig Compan hverken regiere haand
 eller mund ; Men da bliver den / som til-
 forn var stolt / endda langt meere hof-
 fardig ; Og aldt det onde / som tilforn
 var forborget / bliver da aabenbaret /
 og kommer for en dag ; tilmed veed tun-
 gen ikke self hvad den siger / og ingen kand
 end-da vel forstaa hvad den taler ; dyne
 bliver dumme / fodderne ustadige ; Hof-
 vedet

H

vedet

vedet somiler / huset løber omkring for
 dennem / ligesom det blef drevet om af
 en stor hvirvel-vind ; Mafven pines og li-
 der veed / naar vinen syder op / og tar-
 mene udvides. Og tenk engang hvad u-
 lykke det brugelige fylderie og drukkens-
 skab har forarsaget : Thi den haver os
 verbordet de sterkiste Krigshelte udi
 deres fienders hænder. Hun hafver ned-
 kastet de mure og volde / som ellers i
 mange aar med mod og mandighed ere
 blefne forsvarede ; Hun har forarsa-
 get dennem at gifve sig under et frem-
 med aag / som med stor traadsighed
 lenge hafde vegret sig derved ; Og vi-
 nen har nedslaget mangen en u-overvin-
 delig kriegsmagt. Enddog *Alexander*
 paa saa mange af sine reysser / udi
 saamange *battallier* , igiennem saame-
 gen fuld / og igiennem saamegen bes-
 værlighed / baade af tiderne som ogsaa
 af hans *marcherende* var bleven ustad /
 og kom saa sikker over saa mange floder
 og over saamange haf og strømme / saa
 maatte hand dog alligevel bukke og gif-
 ve sig tabt / ja endogsaa sette lifvet
 til derover / der hand begyndte med sin
 umaade-

umaadelige drik og fylderie / og ville
 være en *Hercules* eller kiempe udj at
 drikke sterk drik. Hvad are eller bes-
 rømmelse haver nogen deraf / at hand
 kand fylde saameget i sig? Thi omend
 skönt handt kand beholde seyer / og drikke
 alle andre over / saa at de maa gaa
 hen og legge sig og begynde at spye /
 naar ingen kand giøre hannem meere
 besteeden / naar hand drikker dennem til;
 Men hand bliver allene tilbage af alle
 giesterne. Og om hand end udj saa-
 dan en herlig dyd kand blive alles Mes-
 stere / sa aat ingen kand taale saame-
 get / som hand / saa bliver hand dog
 omsider overvundet af Tønden.

Det XXXIV. Capitel.

Sindet skall mand lade våre Herre/
 men legemet Tienere.

N vis mand siger / at der er
 ingen Konge / som jo er kommet
 af tienere eller ringe folk / og in-
 gen er kommet af Kongelige stamme/
 som jo er en tienere; Men udaf lang
 forandring

forandring har dette saaledes bleven
 formenget iblandt hin anden / som det
 nu er / og lykken haver vendt op og
 ned paa alting. Hvo er da den vel-
 baarne ? Det er den / som af naturen
 er vel skicket til det gode. Raadføre dig
 nu derfor med dig selv / og du skall be-
 finde / at dersom du aldrig er bedrøvet
 eller forrigfuld / da haver du og aldrig
 nogen bekymring udi dit sind for det /
 som tilkommendes er / og det du for-
 moeder. Dersom dit sind og hierte baa-
 de nat og dag er vel til freds og vel
 til moede da haver du erlangt det
 kosteligste af det allerhøjeste gode / som
 et menneske kand vederfares ; Men der-
 som du er begiærlig effter verdens vel-
 lyst / da maa du vide / at dig fattes
 ligesaameget af visdom / som af den
 glæde / at du kand komme til ære og
 velde nok : Thi lige den samme glæde/
 som du søger udi ophøjelsen / den sam-
 me finder du og udi din bedrøvelse.
 Alle siger vel : Jeg stråber effter glæ-
 den ; Men ingen veed hvoraf de kand
 erlange den rette glæde / som er bestan-
 dig og god. En søger sin glæde udi
 giestebud

giestebud og gode dage / den anden udi
 argierighed og stor stak / at hand kand
 have mange opvartere og tienerer effter
 sig ; Den ene søger sin glæde udi Kiær-
 lighed / den anden udi lærdoms og
 boglige konsters forfængelige berømmel-
 se ; Men disse forlystelser og glæder ere
 bedragelige / falske og ubestandige : Liges-
 som drukkenskab forarsager det ved en
 times galskab / at mand langsommelig
 tid dereffter hader sig self for saadan en
 gierning ; Og ligesom den lykønskning /
 naar alle ønsker en til lykke / og meener
 maa skee dog lidet eller intet dermed /
 for hvilken mand alligevel har gjort sig
 stor umag / og skulle dog siden igien
 gierne være hende qvit. Saa vi seer da
 at alt det / som vi ønsker os og meener
 der skulle give os nogen vellyst og glæde /
 det er altsammen den eneste aarsage til
 ald vores bedrøvelse.

Det XXXV. Capitel.

Alf modgang og gienvordighed bør
 mand at bedres og udi det go-
 de at forfremmes.

Will du være lyksalig og med god
 troe

troe og lofve et retsindigt menniske / da
 agte ikke saa nøje om / at nogen for-
 agter dig eller holder dig for at være
 daarlig. Lad ikkun / hvo der vill gjøre
 dig nogen spot eller uret / er du ellers med
 dyd begafvet / da skall du ingen skade
 hafve deraf. Hvad forundrer du dig der-
 over / dersom det og tiener en til gode / at
 hand bindes / saares / ihjelslages eller bren-
 des ? Sparsomhed er for den overdaa-
 dige en straf / og arbeide for den dov-
 ne / den / som er kiälen / ynkes altid over
 den / som er flittig og duelig / og den
 lade holder det for en plage at *studere*.
 Saa iligemaade alt det / som vi ere skrö-
 belige udi / meener vi ogsaa at være stren-
 gest og ulioeligst / ikke erindrendes os /
 hvor stor plage det er for mange ikke at
 hafve viin / eller ogsaa tilig at sprekkes
 om morgenen. Dog alligevel er det ikke
 saa besværligt ; Men aarsagen er / at
 vi ere self nøgne og vergesløse. Mand
 bør derfor / at skattere det mest / som
 er af størst værdie / ellers fand det siunis
 at staae udi en andens magt / som dog
 staar udi voris egen ; Saa som og det
 som er allerligest og rettest / fand un-
 dertiden

dertiden siutes at vāre krumt og kraa-
 get / naar mand setter det over ende
 udj vandet for dennem / som seer der-
 paa. Og det er en stor hielp og for-
 deel til vores forfremmelse / at vi haf-
 ver lyst til og ville self fort : Lader os
 derforē skynde os udj alleting. Og vi
 skulle derved vinde vores eget lif os
 til hielp og gode ; Men ellers bliver
 det os alleniste en forhaling og ophold
 og en vederstyggelig ting / dersom vi om-
 gaaes med det / som ond og verderstyg-
 geligt monne vāre : Lader os besfitte os
 derpaa allene / at ald tiden kand hōre os
 self til / hvilket hun dog ikke kand giōre /
 uden vi først begynder at vorde vores egne.
 Naar skall det dog engang hende sig / at
 vi kunde faae alle vores *affecter* saa tvin-
 gede og spāgede / at vi kunde lade os for-
 lyde med denne rōst : Jeg haver overvun-
 det ! Spōrger du mig ad / hvad Jeg ha-
 ver overvundet ? Ikke de *Perser* eller *Me-*
der, eller dennem / som ligger paa hin side /
 de kriegshelte *Dacerne*, men min egen gie-
 righed / ārgierighed og den frygt / som Jeg
 ellers hafde for dōden / hvilken endogsaa
 haver overvundet mange af de fornemste



Kriegshelte / som og tilforn hafde under-
tvunget sig mange folk.

Det XXXVI. Capitel.

Syndige mennisker affører sig self
den menniskelige natur.

Alle synder og laster strider imod
naturen, og forlader alle den til-
hørlige skik maneer og orden. Det
er overdaadigheds og letferdigheds forsæt /
at glæde sig udi det / som ondt monne
være og ikke alleniste at vige lidet af veyen
fra det / som ret monne være / men end-
ogsaa at gaa lang vey derfra / det leng-
ste mand kand; det er et skarns men-
niske / som endnu sofver / naar Seelen
er højt oppe og som først opvaagner midt
om middags tider. Og dog ere der man-
ge / som ligesom holder det for at være heel
tilig. Mange ombvender ogsaa ligesom
natten til dagen / og lukker ikke øjene / som
ere tunge af den forige aften's ruus / fø-
rend natten begynder og tager til igien /
paa lige den samme maneer / som de leve
der ere under os / vende deres fødder imod
vores /

vores / om hvilke der siges / at saasnart /
 som Solen gaar over os og giør dag /
 saa snart gaar hun ned hos dennem og
 giør nat : Og saaledes er og disses til-
 stand / dog ikke paa den maade / at verden
 jo er ligesaa for dennem / som for andre ;
 Men at deres eget lefnet er dennem
 imod / og de lefver ikke som andre / og
 saa ere de da ligesaa ulykkelige mennisker /
 som hine nat-rafne : Om de endskiont udi
 viin og anden kostelige drik fordriver den
 gandske nat / og omendskiont de end med
 mange kostelige retter / som kand skee er
 tillafvet til deres egen ulykke / bortdriver
 den gandske tid / som de vaager udi ; Thi
 de holde ikke giæstebud / men giøre udfærd
 effter dennem selvver / ligesom de vare dö-
 de förend döden end kommer ; Og om da-
 gen giør de fyldist for dem self / og holder
 ligesom ligprædiken over sig selver. Naar
 mand vill sætte hons eller giås paa Stie /
 at de kand dis snarere blive feede ; Dersom
 mand setter dennem paa et sted / hvor de
 ikke haver stort rum til at röre og bevege
 sig / da lader mand dem og gierne komme
 udi et mørkt sted at staae / og saa ligger de
 og fylder deres legemer uden nogen beve-
 gelse /

gelse/ indtil de bliver tykke og store og faaer
 omsider en meget stor og feed kroy/ af det
 at de altid har været inde og ligget udi
 mørke. Men menniskens legemer/ som
 haver aldeles opoffret sig til mørket/ siunes
 meget vederstyggelige/ thj deres farfve er
 ikke lifagtigere paa dennem/ end deres/
 som lenge haver været syge. De ere blege/
 svage og tørre/ saa at deres kiød er lige-
 som et levendes aadsel; Dog vill Jeg nok
 siige at dette er den mindste feyl/ som er
 hos dennem: Thj hoormegret meere troer
 vel nogen at deres sind monne være for-
 mørket. Sandeligen det kiender sig ikke
 self/ men bliver dum og svekket. Synes
 dig ikke at de lesver imod naturen/ som
 bytter klæder med qvindfolk; Item de/ som
 om vinteren ville plukke roser/ og med
 Steen/ vand/ og anden varme/ ligesom
 det var om vaarens tider ville lade blom-
 sterne udspringe/ som planter frugt-haver
 oppe paa de allerhøieste taarne/ og som
 have deres skoufve paa taget af huusene:
 Thj naar rødderne komme frem/ hvor
 monne de da ville føre topperne hen;
 Naar de haver lenge villet stille alting an
 imod naturens orden og sædvane/ da gaar
 de

gaar de omsider gandske og aldeeles fra hende : naar det bliver dag / saa sofver de først og naar det er tid at sofve og hvile sig / da siger de : Lader os nu røre og bevåge os / nu ville vi faae middagsmaaltid ; naar det begynder da at dages / da sige de : Nu er det tid at faae aftensmaaltid ; Vi ville ikke giøre det / som andre giøre / thi det er saa gemeent at skikke sig effter den vanlige viis og skik ; lader os holde en almindelig dag for os self. Men disse kommer mig fore / som de døde mennsker ; Thi mig synes / at de ere ligesom de / der allerede ere hendedøde / hvilke altid lefver ved fakkeler og lys ; Og den fornemste aarsage til denne syge holder Jeg for at være den Kiødsomhed / som mand hafver til dette lif og lefnet. Hvorfore vi og bør at vandre paa den vey / som naturen haver sat os paa / og ingenlunde at vige fra den : Thi de som stråber hende imod / lefver ikke anderledes end den / som seyles imod Strømmen.

Det

Det XXXVII. Capitel.

Hvorudi den sande Menniskens
lyksalighed bestaaer.

Vader os forfatte og tilskrive sin-
det det ypperste og beste gode :
Thi det hafver intet paa sig
med vores gode / dersom vi tager
derfra den beste deel / som vi eyer / og
tillegger det den ringiste / som er nefn-
lig vore sandse / hvilke ere meere for-
anderlige end de umalende besters.
Udi kiødet maa vi ikke sette vores stør-
ste lyksalighed / det er det sande og rette
gode / som fornufften giver os ; Hvil-
ket er fast og åvig-varende / som ikke
kand forfare / aftage eller formin-
skes. Men alle andre ting siunes
ikkun at være gode / og hafver vel
navn for at skulle være fuldkomme /
men ere dog ikke af natur og egen-
skab ret gode / men det maa vi
vide / at de ere vores trälle og tiene-
re / og ikke en part og deel af vores
rette

gode. Vi kunde vel lade dennem
 blive hos os / men dog saaledes og
 paa den maade / at vi ihukommer at
 de høre os ikke til / omendstiont vi ha-
 ver dennem udi vores eye / og derfor
 bør de ogsaa at regnes for det aller-
 ringiste og foragteligste / af hvilket in-
 gen bør at ophøje sig / eller giøre sig
 hoffårdig : Thi hvad er daarligerer /
 end at nogen ville hoffårdige sig af
 det / som hand ikke self haver giort.
 Lader os derfor legge alle disse ting
 af vejen og til side / og ikke henge vo-
 res hjerter for hart paa dennem / paa
 det at dersom de bliver tagne fra os /
 vi da kand miste og undbære dennem
 uden nogen vores skade og fordervelse ;
 Og lader os endeligen bruge denuent
 sparsommeligen / ligesom de alleniste
 vare henlagde hos os / og skulle strax
 kræves igien. Der *Stilbi* Fadernes
 land var kommet under fremmed øfrig-
 hed / og hand hafde mist hans hustrue
 og børn / og aldt det hand hafde var
 opbrændt / saa at hand allene self var
 blefvet til overs / og *Demetrius* spurte
 hannem ad: om hand hafde mistet me-
 get / svarede hand ney / og sagde :
 Jeg

Jeg haver endnu aldt mit ubeskaaret/
 nefnlig min retfærdighed / fromhed /
 maadelighed og forsigtighed : Thj der-
 som / sagde hand / ens eget gode ikke
 synes harnem det fornemste og ypper-
 ligste / da er hand den allerelendigste /
 om hand endstiont var Herre over
 den gandske verden. Den som agter
 sig selv ulyksaligst / hand er meget
 elendig / om hand end raadde for den
 gandske verden.

Det XXXVIII. Capitel.

Mand skall vell skille sig af med
 sine synder og laster førend
 døden overfalder.

DEt er en falsk meening / som
 mange hafver at ingen gaar
 anderledes af verden / end som
 hand kom ind udi hende : Thj vi ere
 dog meget verre / naar vi døe / end
 naar vi fødes ; Og dette er vores
 egen og ikke naturens skyld og last ;
 Hun kunde med billighed flage over
 os

os og sige : Hvad er dette ? Jeg
 haver født Eder foruden falskhed / uden
 redsel / uden vrang meening og andre
 sadanne skadelige laster / gaae nu derfor ud
 igien af dette lif saadanne / som I komme
 der ind. Den har ret fattet paa visdoms-
 men / som døer med saa stoer sikkerhed / som
 hand blef fød udi ; Men nu frygter
 vi os derimod naar faren er for haan-
 den / saa at vi ere os ikke self mæg-
 tige : Farsven forandres og taarene
 rinder os ned over kinderne / og hiel-
 per os dog slet intet. Hvad kand
 våre stemmere end da at våre bekym-
 ret / naar mand staar paa dørrinet
 og skall gaae ind til friheden ? Men
 aarsagen dertil er denne / at vi har
 intet godt i og hos os / men ere
 syge af begiærighed til dette lif ;
 Jungen har omhyggelighed for hvorvel
 hand kand lefve / men allene hvor-
 lenge / da dog alle og en hver kun-
 de lefve vel om de ville / men ingen
 lefve lenge. De lefver meget ilde /
 som altid begynder at lefve / fordi
 deres lif er altid u-suldkommen ; Men
 ingen kand dog heller være færdig at
 tage imod døden / som ikke haver bes-
 gyndt

gyndt at lesve ; Det skulle vi og bes-
 flitte os paa / hvorledes vi kand hafve
 lesvet nok. Nogle begynder da først
 at lesve / naar lifvet moren haver
 ende. Og dersom du holder dette
 for at være underligt / da vill Jeg
 endda legge dette dertil / som du mee-
 re skall forundre dig over / at mans-
 ge haver offte ladet af at les-
 ve / førend de det engang
 hafde begyndt.



23





